

MEDIUM

MED-ART

01/2026

ODVAHA

umenie prehovoriť
a počúvať

VAŠA LEKÁREŇ

istota a rozvoj pre lekárne

*Technológie, tím
a flexibilita*

tajomstvo kvality v distribúcii

BEZHOTOVOSTNÁ PLATBA

povinnosti a riešenia

NOVOREGISTROVANÉ LIEKY

Európska lieková agentúra

Informácie o nových
liekoch a produktoch
pre lekárne

Servisné informácie
a aktivity spoločnosti
MED-ART

Informácie
o odborných
podujatiach

Odborné články
z oblasti farmácie
a medicíny

TOTO pre lepšie trávenie

TOTO Pancreo AKUT, 10 kapsúl

300 mg

koncentrovaná zmes tráviacich enzýmov (amyláza, lipáza, proteáza)

extrakt zo zázvoru napomáha tráveniu (prehreje a upokojí)

rýchly nástup účinku

24 000 FP

extra vysoká lipolytická účinnosť (vhodné pri ťažkých a mastných jedlách)

Aquamin komplex

vápnik zlepšuje funkciu tráviacich enzýmov

stačí 1 kapsula v prípade potreby

„TOTO Pancreo AKUT je výsledkom precízneho vývoja zameraného na účinnú kombináciu tráviacich enzýmov, rýchly nástup účinku a jednoduché užívanie pri akútnych tráviacich ťažkostiach.“

Peter Šulák
Výrobný riaditeľ TOTO Pharma

obsah

4 [DOPREDU VEDÚ LEN ODVÁŽNE ROZHODNUTIA](#)

Pred 35 rokmi začal príbeh spoločnosti MED-ART, ktorý tvorili spoluzakladatelia Mgr. Peter Németh a PharmDr. Ján Holec. Podnikatelia, ktorých dopredu posúvalo nezlomné odhodlanie a odvážne rozhodnutia.

6 [TECHNOLÓGIE, TÍM A FLEXIBILITA](#)

Kvalita poskytovaných služieb v podnikaní je faktorom, ktorý priamo ovplyvňuje spokojnosť zákazníka a úspech firmy na trhu, konštatuje v rozhovore Ing. Tibor Mikuš, riaditeľ skladovej logistiky MED-ART.

9 [CENA SRDCA SV. MEDARDA](#)

V tomto roku budeme prestížnou cenou Cena srdca sv. Medarda oceňovať zamestnancov, ktorí majú odvahu a schopnosť vystúpiť zo zóny komfortu a uprednostniť kolektívny cieľ pred vlastným pohodlím a strachom.

10 [PREŠLI GENERAČNOU VÝMENOU](#)

Spoločnosť GALVEX sa za viac ako 34 rokov etablovala ako spoľahlivý obchodný partner a predajca produktov pod vlastnou značkou.

12 [ZÁCHRANNÁ ZDRAVOTNÁ SLUŽBA V NEMOCNICIACH](#)

Ministerstvo zdravotníctva SR predstavilo legislatívny zámer na riešenie situácie v segmente záchranej zdravotnej služby. Navrhovaným riešením je návrat ZZS pod nemocnice.

16 [COSMOFARMA 2026](#)

V mesiaci máj otvára svoje brány Cosmofarma – popredné podujatie v oblasti zdravotnej starostlivosti, starostlivosti o krásu a všetkých služieb súvisiacich so svetom farmácie.

17 [BEZHOTOVOSTNÁ PLATBA V PRAXI](#)

Nová legislatíva mení pravidlá prijímania platieb aj v lekárenských prevádzkach. Spoločnosť NRSYS prináša dostupné riešenia a odporúčania k novým povinnostiam.

18 [LEKÁREŇ U BOŽIEHO OKA](#)

Dejiny lekárnictva a tradičnú prácu lekárnikov v autentickom historickom prostredí sprístupnilo Východoslovenské múzeum v Košiciach. Novú stálu expozíciu približuje autorka expozície a historička PhD. Uršula Ambrušová.

20 [VAŠA – ISTOTA A ROZVOJ](#)

Rozhovor s Mgr. Petrom Ceperkom, ktorý sa podelil o svoje skúsenosti, čo mu v každodennej prevádzke lekárne najviac pomáha a o to, aké benefity mu členstvo v družstve Vaša prináša.

22 [NOVOREGISTROVANÉ LIEKY EMA](#)

Európska lieková agentúra v roku 2025 potvrdzuje trend narastajúceho podielu biologických liekov, monoklonálnych protilátok, génových terapií a liekov so štatútom orphan medicinal product.

26 [HEMOROIDÁLNE OCHORENIE](#)

Hemoroidálne ochorenie patrí medzi najčastejšie anorektálne ťažkosti dospeléj populácie. Praktický prínos pre lekárenskú prax nájdete na stránkach časopisu.

29 [VITAMÍN D V PRAXI](#)

Prečo je vitamín D dôležitý, ako zlepšiť jeho vstrebávanie, aký má zmysel ako doplnok výživy, ale aj to, ako sa prejavuje jeho nedostatok, prezrádza imunologička a alergologička MUDr. Ivana Knižatová.

32 [BOLEŠŤ POHYBOVÉHO APARÁTU](#)

Správny manažment bolesti pohybového aparátu si vyžaduje individuálny prístup, znalosť mechanizmov vzniku bolesti a racionálnu voľbu liečby, hodnotí MUDr. Igor Martuliak, odborník na bolesť.

Vydavateľ/redakcia: MED-ART, spol. s r. o., Hornočermánska 4, 949 01 Nitra, **e-mail:** sekretariat@med-art.sk, **tel.:** 037/77 53 702. **Časopis MEDIUM je vydávaný za aktívnej pomoci vedenia spoločnosti MED-ART, spol. s r. o.:** PharmDr. Michal Holec, PharmDr. Daniel Holec, PharmDr. Petra Haár Némethová, PharmDr. Ján Holec, Mgr. Hilda Némethová, Ing. Jana Machalová, Ing. Peter Brandl, PharmDr. Marek Molitoris. **Redakcia: šéfredaktorka:** Beáta Račeková, **redakčná rada:** Ing. Zlatica Látečková, PhD. Katarína Felix, Ing. Monika Madarászová, Bc. Alexandra Dundová, DiS. art. **Vizuálna koncepcia a layout:** B DESIGN, s. r. o. **Distribúcia:** prostredníctvom obchodných zástupcov, vodičov a poštových zásielok zabezpečuje MED-ART, spol. s r. o.

Publikované články vyjadrujú názory autorov, a preto nemusia byť totožné so stanoviskom redakcie a vydavateľa. Nevyžiadané rukopisy a obrazový materiál nevraciam. Kopírovanie, znovupublikovanie alebo rozširovanie ktorejkoľvek časti časopisu sa povoľuje výhradne so súhlasom vydavateľa. Redakcia nezodpovedá za obsah a pravdivosť jednotlivých inzerátov.

NEPREDAJNÉ

Dopredu vedú len odvážne rozhodnutia

Tento rok máme dôvod na radosť navyše – tešíme sa z 35. výročia založenia spoločnosti MED-ART. Toto krásne jubileum firmy je významným míľnikom, ktorý symbolizuje stabilitu, úspech, kvalitu a dlhoročnú tradíciu na trhu. O odvahe podnikateľ, skúšať nové postupy a prijímať svoje chyby ako súčasť objavovania, o odvahe presadzovať vlastné myšlienky a s úctou vedieť aj nesúhlasiť s rozdielnym názorom, hovorí konateľ spoločnosti PharmDr. Ján Holec.

V neistote sa žije ťažko. Ak sa k neistote pridá aj nedostatok liekov, je to ešte náročnejšie. V takomto období a podmienkach sa začal písať príbeh MED-ART-u pred 35 rokmi. Príbeh, ktorý sa vtedy týkal ľudí v celom Československu.

Po Nežnej revolúcii sa rozpadal štátny systém distribúcie liekov. Na výzvu ministra zdravotníctva pomôcť zabezpečiť nedostupné liečivá sme prijali túto šancu využiť diery na trhu. To znamenalo byť otvorení, stúpať po mäkkej neistej pôde, ktorú sme nepoznali, až k rozbúrenému moru vtedajšej kapitalistickej distribúcie. V rukách sme držali niečo dovtedy ťažko uchopiteľné, niečo, čo sa len chvelo, ale prijali sme to s odvahou, s odriekaním, s prebdenými nocami a často aj s nepochopením zo strany kolegov a ľudí okolo nás. Veľakrát sme museli prekonávať prekážky a vysporiadať sa so závisťou a nepravdou.

Bol to aj spôsob, ako rozvinúť svoj osobný talent. Bola to šanca ničím nezaslúžená, ale poslúchli sme vnútorné vanutie ducha príležitosti a podriadili sme sa spoločenskej potrebe. Postupne sme si uvedomovali, že svetu nemožno vládnuť, ale niektoré potreby sa dajú ovládať. Aby sa život ľudí stal ľahším, bolo potrebné byť odvážnym, dlhodobo zostať verný podnikateľskej myšlienke, ale tiež snažiť sa tak, aby sa nestratila chuť dobra, pravdy, odvahy a obetavosti.

Počas tých 35 rokov sme sa v MED-ART-e nikdy nezmierili s nepravdou, neuzavreli sme sa do pohodlia, nenechali sme sa odradiť menšími neúspechmi a nenasledovali sme iba vlastný prospech. Dôležité bolo zachovať si osobný pokoj, aj keď ten pokoj niečo stojí. Dokázať byť pokojný aj tam, kde všetci kričia. Jednoducho, nezastať. Česi tomu tak príznačne hovoria: „Kdo jenom chvíli stál, stál opodál.“

Mojou osobnou výzvou vždy bolo a je aj dodnes slovo z Biblie: „Veru, hovorím vám: Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili.“ Teda na začiatku veľkých výziev vždy stojí úmorná cesta, často prevádzaná nepochopením, otvoreným či skrytým nepriateľstvom.

V konkurenčnom prostredí sme sa preto vždy usilovali vidieť celý obraz podnikania. K získavaniu tohto nadhľadu som sa snažil stále viac a viac počúvať a menej

klásť otázky. Ľudia a obchodní partneri potrebujú formulovať svoje pocity, svoje potreby, aby si aj sami odpovedali na to, čo prežívajú, a čo by som aj ja mal počuť. A prostredníctvom toho sa následne aj dozvedať, čo trápi zamestnancov či s čím má problém obchodný partner. Nebolo potrebné hneď vysypať všetky esá z rukáva. Takéto rozhovory sú často obohacujúce pre obe strany. Počúvanie býva nenahraditeľným podnetom pre ďalšie rozmyšľanie a novú múdrosť. Skúsení pracovníci to vedia, preto možno viac ako svoje odpovede majú radi nové otázky. A tie hýbu firmu dopredu.

Ďalšia životná skúsenosť či zažitá múdrosť je neporovnávať sa s inými, ktorí majú iné talenty, ale rozvíjať ten svoj. Používať ho pre dobro firmy, svojej rodiny alebo jednoducho len ľudí okolo seba. Nikto z nás nie je dokonalý. O to sa ani v živote nehrá. Ide skôr o to, čo so svojimi vlastnými chybami, ale aj talentami, dokážeme urobiť. Ako ich pretaviť do vodcovských pozícií. Na to, aby sme dokázali pochopiť tajomstvo podnikania, treba veľakrát sledovať záujem partnera, možno nie vždy aj uspieť, lebo v základoch neúspechu sú aj zlomené a nevábne kamene. Ale sú to kamene potrebné pre ďalšiu stavbu.

Život môže byť niekedy aj krutý a myslí si, že nadšenci podnikania sú bez sily. No my, ozajstní podnikatelia, vieme trpieť pre našu myšlienku v radosť. Tak nech ďalšie desaťročia už v druhej generácii sláva žiari MED-ART-u! Nech dnešný MED-ART je povzbudením pre ďalšie generácie našich nasledovníkov. Nech ďalšie generácie prechádzajú v nových hrdinov a nech sú Bohom požehnaní, ktorí kráčajú po našich cestách. Nech duch spred 35 rokov svojou vôľou vnuká nové myšlienky tým, ktorí sa chcú starať o zdravie ľudí, chorých pacientov, o život lekární a lekárnikov, napriek nečasu či množstvu povinností. Potom budú znovu ďalšie generácie spomínať na bývalé radosti, pády a ďalšie veci, ktoré prirodzene upadajú do úzadia, lebo vždy sa rodí nový život, ktorý svojou energiou vytlačí to staré. Všetkých by som Vás chcel povzbudiť, chodte dopredu, pracujte na sto percent, nečakajte na osobnú slávu, majte vedomie, že dejiny Boh vidí a bude hodnotiť talent každého človeka, ktorý mu dal podľa svoje vôle vrchovať.

Aj v súčasnom období nehľadte na hrozby sveta, nebojte sa prelievať svoj pot, často spojený aj

”

ABY SA ŽIVOT ĽUDÍ STAL ĽAHŠÍM, BOLO POTREBNÉ BYŤ ODVÁŽNYM, DLHODOBO ZOSTAŤ VERNÝ PODNIKATEĽSKEJ MYŠLIENKE, ALE SA AJ SNAŽIŤ TAK, ABY SA NESTRATILA CHUŤ DOBRA, PRAVDY, ODVAHY A OBETAVOSTI.

s osobnými mukami, obetujte osobný čas pre svoju myšlienku, aby ste po rokoch dokázali konštatovať, že ste získali tak, ako MED-ART dnes, 35-ročný život. Nezaťažujte sa negatívnymi faktami, asi tak, ako to spravil môj starý otec so mnou, keď som ako dieťa niečo vyparil a prišli sa iní na mňa sťažovať. On vždy povedal: „Nezaťažujte ma faktami. Toto je moje vnúča, dajte mu šancu.“ Lebo často pod ťarchou negatívnych faktov a argumentov sa sami odsúdime pre ďalší beh životom. Napriek tomu, že na tejto ceste niekoľkokrát zakopneme.

Budte odvážni presadzovať vlastné myšlienky, s úctou aj nesúhlase s rozdielnym názorom, snažte sa argumentovať s pokorou. Každá firma, ktorá toto odvážne vydrží, je svetlom a silou pre iných, ale aj sama pre seba a svoje budúce dejiny.

Podnikanie nie je šprint za rýchlym ziskom, ale maratón hodnôt a vytrvalosti. Aj v tomto roku bude MED-ART už po jedenástykrát prestížnym ocenením Cena srdca sv. Medarda odmeňovať zamestnancov s morálnym kreditom. Tento rok si v našich kolektívoch viac všimame odvalu a schopnosť úprimne a ochotne riskovať vlastné pohodlie pre spoločné dobro, ktoré šíri MED-ART. Veď takto to robia víťazi, ktorí sú po rokoch driny odmenení stabilitou, úspechom, kvalitou a dlhoročnou tradíciou na trhu s liečivami.

Ján Holec, dedko lekárník

Technológie, tím a flexibilita:

Tajomstvo kvality v distribúcii liekov a zdravotníckych pomôcok

Poskytovanie kvalitnej služby je v distribúcii liekov a zdravotníckych pomôcok mimoriadne dôležité, pretože ovplyvňuje nielen spokojnosť odberateľov a dodávateľov, ale aj bezpečnosť pacientov. V skladovej logistike je zásadným faktorom, ktorý sa pretavuje do konkrétnych technologických a procesných požiadaviek.

MED-ART je stabilná veľkodistribučná spoločnosť, ktorá sa od roku 1991 podieľa na zabezpečovaní dostupnosti liekov a zdravotníckych pomôcok. Našou prioritou je zaistiť celý proces od prijatia, cez skladovanie až po včasné dodanie tovaru odberateľovi za dodržania všetkých podmienok stanovených výrobcom a zákonných požiadaviek na veľkodistribúciu.

Skladová logistika v distribúcii liekov a zdravotníckych pomôcok je vysoko regulovanou oblasťou, ktorá sa riadi prísnyimi pravidlami Správnej veľkodistribučnej praxe (SDP). Jej cieľom je zabezpečiť integritu, kvalitu a bezpečnosť všetkých produktov celého dodávateľského reťazca.

Zodpovednosť za úsek skladovej logistiky v centrálnom distribučnom sklade v Nitre, ako aj za koordináciu a koncepcnú spoluprácu ďalších troch stredísk v Bratislave, Banskej Bystrici a Prešove, má riaditeľ skladovej logistiky Ing. Tibor Mikuš, ktorý v spoločnosti MED-ART pracuje už viac ako 26 rokov.

● **Rok 2025 bol pre MED-ART v znamení rastu tržieb, rastu podielu na trhu a zvýšení produktivity práce. V čom sme ako distribútor iný voči konkurencii?**

Hlavnú výhodu by som videl najmä vo flexibilita a prispôbovaní sa dopytu využívaním moderných sofistikovaných systémov. Využívame veľmi efektívny spôsob dynamického naskladňovania a vyskladňovania zásob. Informačný skladový systém generuje, na aké miesto v sklade sa príslušný tovar uloží so súčasným akceptovaním minimálneho a optimálneho množstva. Pri vychystávaní tovaru rovnako systém určuje, či sa bude chystať do veľkej, alebo malej prepravky, na základe automaticky prepočítaného objemu všetkých tovarov, ktoré budú do prepravky vložené. Týmto spôsobom sa v konečnom dôsledku optimalizuje aj miesto pre naloženie všetkých objednaných zásielok v prepravnom dodávkovom vozidle.

Instalovaná technológia v sklade vo finálnej fáze prípravy zásielky pre odberateľa umožňuje automaticky k prepravke s príslušným čiarovým kódom pridať štítok obsahujúci všetky predpísané údaje o odberateľovi a čase vývozu. Následne je prepravka automaticky opatrená bezpečnostnou páskou a na konci prepravného pásu vychýlená do správnej stanice určeného vývozného smeru.

Vzhľadom na pracovný tím je dôležité správne rozdelenie pracovných úloh. Pravidelnými školeniami

sú zamestnanci na jednotlivých postoch pripravovaní na plnenie im zverených úloh. Základom je, aby pri práci postupovali podľa interných štandardných pracovných postupov, ktoré zabezpečujú schválené a správne vykonávanie úloh na všetkých úrovniach.

V portfóliu je v súčasnosti okolo 32 000 položiek. Bez cieľeného určenia, prerozdelenia a špecializácie zamestnancov by nebolo možné dosahovanie kvalitných výsledkov. Zároveň je vypracovaná niekoľkonásobná zastupiteľnosť, ktorá sa uplatňuje pri zabezpečovaní kontinuálnej prevádzky, či už pri krátkodobej, alebo dlhodobej práceneschopnosti zamestnancov, alebo pri dôležitých prevádzkových zmenách.

● **V roku 2024 firma vložila rekordné investície do skvalitnenia logistiky. Aké sú najdôležitejšie technológie v sklade, ktoré urýchľujú a skvalitňujú procesy v systéme práce?**

Základnou technológiou, ktorá tvorí opornú kostru vo veľkodistribučnom sklade, je poloautomatický valčekový a pásový dopravník, ktorý je doplnený o automatický pásový dopravník SDA. Dopravník má zakomponované ďalšie doplňujúce zariadenia, ako stroj na automatické umiestňovanie sprievodného štítku na prepravke a uzavretie prepravky vrchnákom, ďalej stroj, ktorý páskou bezpečnostne upína vrchnák k prepravke.

Ďalšou nosnou technológiou je používanie ručných skenerov, ktoré identifikujú tovar podľa dvojrozmerného čiarového kódu. Prostredníctvom nich je práca kvalitná, rýchla a presná. Zamestnanec po vyškolení na prácu s týmto zariadením môže efektívnejšie a presnejšie robiť všetky potrebné úkony od príjmu tovaru, cez umiestňovanie na skladové pozície, presuny medzi skladovými pozíciami, až po výdaj tovaru a finalizáciu objednávky odberateľa.

● **Kvalita poskytovaných služieb v podnikaní je kľúčovým faktorom, ktorý priamo ovplyvňuje spokojnosť zákazníka a úspech firmy na trhu. Ako zabezpečujeme, aby sa lieky dostali do lekárni včas a v bezchybnom stave?**

Objednávky prijaté od odberateľov sa zatriedujú v rámci presne stanovených časových rozhraní. Po prijatí systém automaticky priradí k objednávke čas vývozu a rozvozný smer vývozu príslušnému odberateľovi. Samotná príprava jednotlivých zásielok je

veľmi rýchla a zodpovedá iba niekoľkým minútam či desiatkam minút podľa počtu produktov v prepravke, alebo počtu absolvovaných zastávok na dopravníku.

Pri expedícii zásielky sa prihliada aj na správnu manipuláciu s tovarom. Tvary, ktoré nemajú prirodzený ochranný obal od výrobcu, ktoré sú veľmi krehké a rozbitné, sa balia do ochrannej fólie, aby sa zabránilo poškodeniu a prípadnému znehodnoteniu ostatného tovaru v prepravke pri následnej manipulácii. Takisto aj tovary, ktoré kvôli svojej hmotnosti alebo vysokému riziku znehodnotenia majú v systéme pridelený príznak balenia samostatne.

● **Výkonnosť skladu a optimalizácia procesov sú dôležitými ohniskami logistického reťazca. Ako sledujeme výkonnosť skladu a kvalitu poskytovaných služieb?**

Pokiaľ ide o dosahovanie čo najvyššej produktivity vykonávanej práce, opäť sa siahlo po moderných technológiách. Zamestnanci majú v sklade na rôznych pozíciách k dispozícii informačné obrazovky, na ktorých je vidieť v reálnom čase produktivita konkrétneho zamestnanca zobrazená pod jeho pracovným kódom. Takto má možnosť každý zamestnanec priebežne sledovať svoju aktivitu v práci a optimalizovať rýchlosť pracovného tempa.

Prísne pravidlá platia pre evidenciu reklamácií, či už reklamácií kvalitatívnych, alebo vrátených produktov z dôvodu nesprávneho počtu kusov v zásielke.

POZITÍVNA ATMOSFÉRA V TÍME JE DÔLEŽITÝM PREDPOKLADOM ÚSPECHU, KTORÝ NETKVIE IBA V DOKONALÝCH PRACOVNÝCH PROCESOCH, ALE AJ V SAMOTNOM ČLOVEKU. KEĎ SA ĽUDIA CÍTIA DOBRE, PRIRODZENE RASTIE ICH PROAKTÍVNE KONANIE AJ OCHOTA POMÔČŤ SI NAVZÁJOM.

Reklamácie vznikajú pri nedorozumení pri zadávaní objednávky odberateľa, pri vrátení lieku z dôvodu neprevzatia pacientom, pri poškodení v procese prepravy alebo pri chybe, ktorú zamestnanec urobil pri vlastnej príprave zásielky odberateľovi.

S kvalitou poskytovaných služieb úzko súvisia všetky aplikované technológie vo veľkodistribučnom sklade. V prvom rade lieky, ale aj mnohé ďalšie druhy skladovaných tovarov, majú prísne pravidlá pre skladovanie a prepravu. Preto zariadenia, procesy a postupy práce podliehajú dodržiavaniu stanovených a predpísaných noriem. Pravidelné validácie, kalibrácie a kvalifikácie rôznych zariadení a skladových priestorov sú samozrejmosťou pre zabezpečenie všetkých kritérií, ktoré sú potrebné pre obhájenie systému práce pri pravidelných kontrolách štátnych orgánov a auditoch od zahraničných dodávateľov.

● Kvalita v logistike nie je len o rýchlosti, ale aj o spoľahlivosti a inováciách. Na čo si vo svojej pracovnej pozícii najviac hrdý?

Myslím si, že sa podarilo skladovú logistiku či už v centrále v Nitre, ale aj v ďalších troch strediskách, zorganizovať a skoordinať tak, aby bol systém prehľadný a práca v ňom bola efektívna. Zároveň, aby boli uplatňované pracovné postupy v takej kvalite, ktorá nás posúva dopredu a obhaja pred našimi dodávateľmi, odberateľmi.

Som hrdý na kolegov, ktorí sú schopní reagovať na implementáciu nových technológií a procesov aj na dynamické nároky trhu v konkurenčnom prostredí. Ich úsilie je vždy opreté o snahu vidieť na konci pomyselného reťazca pacienta, ktorý čaká na svoj liek alebo bežného zákazníka, ktorý si žiada za svoje peniaze poskytnúť kvalitný produkt. Celkovo sa teším z toho, aká je na pracovisku atmosféra. Pozitívna atmosféra v tíme je dôležitejším predpokladom úspechu, ktorý netkvie iba v dokonalých pracovných procesoch, ale aj v samotnom človeku. Keď sa ľudia cítia dobre, prirodzene rastie ich proaktívne konanie aj ochota pomôcť si navzájom.

● Udržať si osobnú motiváciu každý deň vyžaduje kombináciu správneho nastavenia mysle a jasných cieľov. Čo ťa motivuje naštartovať deň, udržať si energiu a vlastnú kvalitu života?

Mojou osobnou aj pracovnou motiváciou je potreba neustále sa zlepšovať, reagovať flexibilne na nové výzvy a nestrácať chuť robiť veci efektívnejšie. Každá nová interakcia je pre mňa príležitosťou učiť sa, spájať súvislosti a hľadať riešenia. Energiou ma naplňa každý moment, keď dokážem niekomu zjednodušiť život alebo priniesť nový pohľad na vec.

Odvaha nie je zárukou úspechu. Je zárukou života, na ktorý môžeme byť hrdí.

Odvaha je vlastnosť prospešná pre jednotlivca aj pre spoločnosť – je motorom rastu, prosperity a inovácií. Odvahu byť prospešný pre všetkých ukazoval aj náš patrón sv. Medard. V roku 2026 chceme v MED-ART-e Cenou srdca sv. Medarda oceniť kolegov, ktorí majú odvahu a schopnosť vystúpiť zo zóny komfortu a uprednostniť kolektívny cieľ pred vlastným pohodlím či strachom.

Odvaha nie je absencia strachu, ale schopnosť konať napriek nemu. Odvaha tiež zahŕňa premýšľanie o rizikách a prekonávanie obáv pre dosiahnutie dôležitých cieľov. Umožňuje rast, zvyšuje sebavedomie, umožňuje čeliť neistote a je kľúčová pre život, lásku a dôveru.

Odvážne rozhodnutia sa nekončia vždy úspechom. No bez ohľadu na výsledok, vždy za nimi možno stáť – na rozdiel od tých, ktoré motivuje strach. Účel strachu – chrániť náš život – sa zmenil na ochranu pred nepohodou. A práve komfort a pohodlie sú často tým, čo nám bráni rásť. Odvahu človek nezíska zadarmo. Musí si veriť, a hlavne musí vedieť, že aj prehry sú v živote dôležité. Byť otvorený revízií, a to aj vtedy, keď sú dobré pravidlá už osvedčené a isté, je odvahou. Patrón MED-ART-u sv. Medard nám túto odvahu k revízií ukazuje a dosvedčuje, že byť odvážnym je prospešné pre všetkých.

Odvaha je vnútorná sila, ktorá zahŕňa vlastnosti ako vytrvalosť, trpezlivosť a pevnosť ducha. Takto vnímajú odvahu na pracovisku vedúci manažéri našich väčších tímov – vedúci oddelení skladovej logistiky stredísk:

Alexandra Kolláriková, Bratislava:

Odvaha je schopnosť riskovať a stáť si za svojimi rozhodnutiami. V práci ide o zodpovednosť, zmeny a otvorenú komunikáciu. Schopnosť vyjadriť svoj názor, aj keď je v menšine,

nesúhlasí s iným názorom, ak ho považujete za nesprávny, alebo klásť náročné otázky. V živote o osobný rozvoj a postavenie sa za svoje hodnoty.

Gabriela Tokarčíková, Banská Bystrica:

Odvaha znamená nebáť sa. Veriť, že kde je vôľa, tam je cesta. A ten, kto nabudí tou vierou aj ostatných, je hnačím motorom tímu. Stále hľadám a vyberám spomedzi

uchádzačov takýchto nových kolegov. Keď príde ťažšie obdobie, nezačnú fňukať, nezosypú sa pod tlakom, ale zabojujú a ustoja nápor. Sú cenní ako diamant, ktorý sa tiež formuje pod tlakom. A práve o týchto diamantoch v tíme je Cena srdca sv. Medarda.

Ondrej Balkó, Nitra:

Odvahu v práci vnímam ako chuť posúvať veci ďalej. Zdokonaľovať seba, kolegov, procesy a následne aj spoločnosť v ktorej žijem a pracujem. Vedieť povedať svoj názor, upozorniť na nesprávne veci, vyjadriť sa otvorene, nebáť sa klásť otázky, ktoré sú možno nepríjemné, ale prinútiť nás zamyslieť sa a hľadať nové a lepšie riešenia.

Mária Grejtáková, Prešov:

Odvaha znamená nebáť sa hovoriť pravdu aj keď to nie je príjemné a pomenovať problémy otvorene. Je to pre mňa schopnosť zastať sa ľudí, nastaviť si hranice a chrániť ich pred neprimeraným tlakom. Zároveň je to ochota niesť zodpovednosť za svoje rozhodnutia a ísť príkladom aj v náročných situáciách.

Je pohodlnejšie hovoriť si, čo všetko nedokážeme a pripísať to svojej schopnosti vyhnúť sa riziku. Otázkou však je, ako sa na takýto život raz pozrieme späť. Kroky, ktoré sú vedené túžbou po osobnom či profesionálnom raste, kroky proti strachu a smerom von z komfortu sú tým, čo dláždí cestu k úspechu. Skúsme si ju dopriať. Odvaha nemusí priniesť okamžitý úspech. No vždy prinesie život, na ktorý môžeme byť hrdí.

Beáta Račeková, riaditeľstvo MED-ART

Prešli generačnou výmenou – časy sa menia, hodnoty ostávajú GALVEX

Slovenská farmaceutická spoločnosť Galvex, spol. s r. o., sídliaca v Banskej Bystrici, od roku 1992 vyrába lieky, výživové doplnky a zdravotnícke pomôcky. Za viac ako 34 rokov sa na domácom trhu etablovala ako spoľahlivý partner a predajca produktov pod vlastnou značkou. Poskytuje tiež možnosť zmluvnej výroby štyroch rôznych liekových foriem (tablety, masti, čapíky, roztoky). Za rodinnou firmou stojí manželský pár farmaceutov – Ľubomír a Libuše Kamasovci. Kým Libuše je vo firme stále aktívna a venuje sa kontrole kvality, Ľubomír kompetencie za vedenie firmy odovzdal synovi Martinovi.

Výroba tabliet Galvex

AKO TO CELÉ VZNIKLO?

Po ukončení štúdia farmácie v roku 1985 Ľubomír začal pracovať v ústavnej lekární v Banskej Bystrici a po atestácii sa stal vedúcim novovzniknutého krajského galenického laboratória.

„V bývalom Československu bolo takýchto laboratórií niekoľko a vyrábali lieky v podobe tabliet, čapíkov či mastí. Lieky sa následne distribuovali do jednotlivých lekární okresných lekárenských služieb. Po páde režimu začali vznikať prvé súkromné lekárne a začalo sa s transformáciou lekární v lekárenských službách. My sme sa rozhodli sprivatizovať laboratórium. S manželkou sme si zobrali úver, aby sme odkúpili suroviny na výrobu, prenajali si technológie a výrobné priestory,“ spomína Ľubomír.

„Keď manžel prišiel a povedal, že si musíme zobrať úver, aby sme mohli odkúpiť suroviny a prenajať si priestory, trochu som sa zľakla. Bola som doma na materskej s tromi deťmi a štvrté bolo na ceste. Po prvotnom strese som manžela v myšlienke podporila. Dohodli sme sa, že ak by sa nám veľmi nedarilo, vždy to môžeme ukončiť a zamestnať sa,“ dodáva Libuše.

Manželia, farmaceuti, tak začali s výrobou tradičných mastí – octanovej, gárovej či Holtovho krému a Pasty s rybím olejom, ktoré medzi prvými začali expedovať vo finálnych baleniach, tubách. Súbežne sa venovali výrobe čapíkov, z ktorých v dnešnom portfóliu

figurujú glycerínové, nystatínové a indometacínové. Z výroby tabliet nemožno nespomenúť ich bestseller magnéziové tablety – Magnesii lactas Galvex 500 mg, ale aj kalciové tablety. Firmu tiež doteraz definujú kvalitné masťové základy.

„Všetko, čo sme vtedy vyrobili, sme dokázali prakticky hneď predať. Vtedy sme nemali tabletovačku s výkonom 200-tisíc tabliet za hodinu ako dnes. Mali sme excentre, ktoré vyrobili tri a pol tisíce tabliet za hodinu. Išli prakticky stále. V sobotu aj v nedeľu,“ hovorí Ľubomír.

Galvex sa stal silnou a spoľahlivou značkou, z čoho profituje dodnes. Naštartovala sa spolupráca so všetkými novovznikajúcimi distribučnými firmami vrátane MED-ART-u.

Z IPL NA REGISTROVANÉ LIEKY

Zo sústredenej výroby IPL, ktorú Galvex realizoval, sa po sprísnení legislatívy časť prípravkov registrovala ako lieky a časť sortimentu sa kvôli obsolencii niektorých zložiek postupne obmenila.

Keďže objem výroby sa stále zväčšoval a legislatívne požiadavky sa neustále sprísňovali, firma sa dvakrát sťahovala do väčších priestorov. S tým prichádzala aj modernizácia technologických zariadení a vybudovali sa vlastné analytické a mikrobiologické laboratória. K už spomínaným liekovým formám pribudla nová

výroba roztokov, kde sa začali vyrábať Ušné kvapky Burow a liehy v rôznych veľkostiach a koncentráciách.

GENERAČNÁ VÝMENA A VÝZVY DNEŠNEJ DOBY

V Galvexe dnes pracuje viac ako 50 zamestnancov, no stále sa snažia, aby vo firme vládla rodinná atmosféra. V posledných rokoch prešla firma generačnou výmenou. V súčasnosti ju vedie syn Martin, ktorému po boku pomáha jeho manželka Patrícia.

„Asi najväčšou výzvou je pre nás udržať nastolený trend, ktorý naštartovali moji rodičia. V dobe, keď sa trh vyvíja extrémne dynamicky, to bude pre nás veľká výzva. Môže to znieť ako klišé, ale verím, že aj napriek silnému tlaku korporátu, tradícia z našich lekární nevymizne,“ hovorí Martin a pokračuje, „snažíme sa neustále napredovať, zlepšovať a reagovať na požiadavky dnešnej doby. Lekárnikom a lekárniam sme napríklad vytvorili možnosť sťahovania analytických certifikátov a KBÚ ku konkrétnym surovinám a prípravkom podľa potreby (<https://www.galvex.sk/certifikaty/>).“

Po prebratí žezla Martin založil marketingové oddelenie a do portfólia produktov pridal aj novú sériu výživových doplnkov, ktoré sa vyrábajú za rovnakých kvalitatívnych podmienok ako lieky. Z nich možno spomenúť Vitamín D3, čistý Vitamín C, Magnézium obohatené o B6 a Kalcium obohatené o D3.

„Keďže pracujeme v systéme GMP (správna výrobná prax), vyrábame naše produkty kvalitne. Zároveň sa

Manželia Ľubomír a Libuše Kamasovci so synom Martinom

Foto: Marek Mucha pre Forbes Slovensko

tiež snažíme zachovať prijateľnú cenovú reláciu pre pacienta. Uvedomujeme si, že to, čo sa expeduje v lekární, nie je vždy na rozhodnutí lekárnik. Trh je dnes extrémne saturovaný produktami a v dobe s narastajúcou silou sieťových lekární a privátnych značiek, sme radi, že sa naše produkty stále predávajú a pacienti sú na ne zvyknutí. Či už sú to tradičné prípravky ako Octanový krém, Pasta s rybím olejom, Gáfrova masť s ichtamolom či Ušné kvapky Burow,“ dopĺňa Martin.

Ing. Drahomíra Košalková,
obchodné oddelenie MED-ART

INZERCIA

Najpredávanejší voľnopredajný liek s obsahom magnézia na Slovensku.

Podľa údajov zverejnených v rebríčku TOP 50 voľnopredajných liekov na webovej stránke www.nczi.sk sa Magnézium GALVEX umiestnilo na 15. mieste spomedzi všetkých OTC liekov a na 1. mieste medzi magnéziovými produktmi. https://www.nczi.sk/Statisticke_vystupy/Tematicke_statisticke_vystupy

Magnesii lactas Galvex 500 mg je liek na vnútorné použitie. Jedna tableta obsahuje 500 mg dihydrátu magnéziu-laktátu. Pred použitím každého lieku si pozorne prečítajte písomnú informáciu pre používateľa a poraďte sa so svojím lekárom alebo lekárnikom. Tento liek je dostupný bez lekárskeho predpisu.

Záchranná zdravotná služba v nemocniciach –

systémová zmena a jej ekonomické a farmaceutické implikácie

Ministerstvo zdravotníctva SR začiatkom tohto roka predstavilo legislatívny zámer, ktorého cieľom je riešiť vzniknutú situáciu v segmente záchranej zdravotnej služby (ZZS) po zrušení výberovom konaní na prevádzkovateľov tejto služby na nasledujúce šesťročné obdobie. Navrhovaným riešením je návrat ZZS pod nemocnice, ktoré prevádzkujú urgentné prijímy.

Táto idea vyvolala intenzívnu diskusiu odbornej aj laickej verejnosti. Keďže som sa problematike ZZS profesijne venoval viac ako 20 rokov – ako zdravotnícky záchranár a neskôr ako manažér súkromných a štátnych ZZS – pokúsím sa prispieť do diskusie vlastnou odbornou perspektívou, so zohľadnením systémových a farmakoekonomických súvislostí.

Ing. Mikuláš Dunda, MPH

V roku 1993 patril k prvým absolventom novozriadeného denného študijného odboru zdravotnícky záchranár. Po ukončení štúdia pôsobil ako zdravotnícky záchranár v leteckej aj pozemnej záchranej zdravotnej službe. Neskôr založil súkromnú záchrannú zdravotnú službu, ktorá vo výberovom konaní v roku 2006 získala povolenie na prevádzku dvoch staníc ZZS. Napriek tomu, že išlo o jednu z najmenších záchranných služieb na Slovensku, jej tímy dosiahli významné úspechy na viacerých prestížnych celoslovenských aj medzinárodných súťažiach záchranných služieb. Následne pôsobil v najväčšej štátnej záchranke – Záchranej zdravotnej službe Bratislava, kde zastával funkciu prevádzkovo-technického námestníka a neskôr riaditeľa organizácie. V roku 2014 pracoval ako poradca riaditeľa Operačného strediska záchranej zdravotnej služby SR pre oblasť integrovaného záchranného systému, pričom sa podieľal na príprave legislatívnych zmien týkajúcich sa tejto oblasti. Od konca roka 2015 pôsobí ako mandatár spoločnosti MED-ART pre nemocničný segment.

HISTORICKÝ KONTEXT

Do roku 2006 pôsobilo na Slovensku 91 staníc ZZS, ktoré boli prevažne prevádzkované nemocnicami. Výnimku predstavovali mestá Bratislava a Košice, kde službu zabezpečovali špecializované štátne organizácie – Záchranná zdravotná služba Bratislava a Záchranná zdravotná služba Košice.

Zásadnú zmenu priniesla reforma ministra Rudolfa Zajaca, ktorá bola legislatívne ukotvená okrem iného v zákone č. 579/2004 Z. z. o záchranej zdravotnej službe. Na základe novej právnej úpravy došlo k rozšíreniu siete staníc z 91 na 259 (momentálne ide už o 344 staníc). Súčasne sa umožnilo, aby sa o prevádzkovaní staníc ZZS uchádzali nielen nemocnice, ale aj neštátne subjekty, vrátane subjektov mimo existujúcej nemocničnej infraštruktúry.

Povolenia na prevádzku boli pôvodne udeľované na štyri roky (v roku 2014 bola ich platnosť predĺžená na šesť rokov). Významným prvkom reformy bolo presné zadefinovanie úhrad za poskytovanie ZZS zo strany zdravotných poisťovní, čím sa vytvoril stabilný a predvídateľný model financovania.

EKONOMICKÝ ROZMER A AKTUÁLNA SITUÁCIA

Relatívne nadštandardná výška úhrad v porovnaní s inými segmentmi zdravotnej starostlivosti viedla k výraznému záujmu o vstup do tohto sektora aj zo strany subjektov bez predchádzajúcej zdravotníckej praxe. Nedostatočne špecifikované alebo interpretačne sporné kritériá výberových konaní postupne vyvolávali pochybnosti o transparentnosti jednotlivých tendrov a vytvárali právnu aj ekonomickú neistotu.

Tieto problémy vyvrcholili v druhej polovici minulého roka, keď Ministerstvo zdravotníctva SR prostredníctvom Operačného strediska záchranej zdravotnej služby vyhlásilo nové výberové konanie, ktoré bolo následne po odbornej a verejnej kritike zrušené bez vyhlásenia výsledkov. Vznikla situácia, s ktorou platná legislatíva explicitne nepočítala – poskytovateľom

skončila platnosť povolení bez vydania nových. Povolenia boli následne dočasne predĺžené a tento postup bol dodatočne legislatívne upravený. Išlo však zjavne o prechodné riešenie.

Podľa aktuálneho cenového opatrenia MZ SR predstavuje objem úhrad za ZZS na nasledujúce šesťročné obdobie približne 2,1 miliardy eur. Odhadovaná miera čistého zisku poskytovateľov sa v závislosti od efektivity pohybuje približne medzi 10 – 15 %, čo znamená sumu vo výške 200 až 300 mil. eur. Ide teda o významný ekonomický segment verejného zdravotného poistenia.

Diskusia o tom, či je generovanie zisku v zdravotníctve legitímne, presahuje rámec tohto článku. Z pohľadu ekonomickej teórie je zdravotníctvo zmiešaným statkom, v ktorom môžu pôsobiť súkromné aj verejné subjekty. Zároveň však platí, že štát musí zabezpečovať aj stratové, ale spoločensky nevyhnutné činnosti. Ak má verejný sektor dlhodobu prevádzku aj ekonomicky náročné odbory, je racionálne, aby disponoval aj zdrojmi z činností, ktoré generujú pozitívny hospodársky výsledok.

Z tohto pohľadu je zámer návratu ZZS pod nemocnice legitímnym predmetom odbornej diskusie.

”

AK MÁ VEREJNÝ SEKTOR DLHODOBO PREVÁDZKOVÁŤ AJ EKONOMICKY NÁROČNÉ ODBORY, JE RACIONÁLNE, ABY DISPOVOVAL AJ ZDROJMI Z ČINNOSTÍ, KTORÉ GENERUJÚ POZITÍVNY HOSPODÁRSKY VÝSLEDOK.

ARGUMENTY ODPORCOV A ICH ODBORNÉ ZHODNOTENIE

1. Obava z poklesu kvality

Argument, že nemocnice budú prevádzkovať ZZS v nižšej kvalite ako súkromní poskytovatelia, vychádza často z porovnávania situácie pred rokom 2006 so súčasným stavom. V tom období však neexistoval samostatný a explicitne definovaný model financovania v dnešnom rozsahu.

Treba zároveň pripomenúť, že viaceré fakultné nemocnice prevádzkovali stanice ZZS aj po reforme až do roku 2014, pričom využívali rovnaké sanitné vozidlá a materiálno-technické vybavenie ako špecializované štátne záchranky, keďže vozidlá a prístroje v rámci verejného obstarávania nakupovala pre všetky štátne subjekty Záchranná zdravotná služba Bratislava.

Navyše kvalita tejto služby je determinovaná predovšetkým personálnym a technickým štandardom definovaným vyhláškou, nie právnou formou poskytovateľa.

2. Riziko presunu zdrojov do nemocníc

Personálne a materiálno-technické zabezpečenie staníc ZZS je presne definované vykonávacími predpismi. Dodržiavanie týchto štandardov podlieha kontrole zo strany regulačných orgánov a zdravotných poisťovní. Prevažná časť finančných prostriedkov je preto viazaná na zabezpečenie prevádzky.

Je realistické predpokladať, že prípadný hospodársky výsledok by nemocnice využívali na financovanie iných, ekonomicky náročných činností. Z makroekonomického pohľadu by však tieto prostriedky zostali v rámci verejného zdravotníctva.

3. Manažment smerovania pacientov

Argument, že nemocnice by mohli prostredníctvom vlastných staníc ZZS manažovať tok pacientov do vlastných nemocníc podľa ich ekonomickej výhodnosti, si vyžaduje objektívne doplnenie. O smerovaní pacienta nerozhoduje poskytovateľ ZZS, ale Operačné stredisko záchranej zdravotnej služby ako štátna

koordinácia autorita. Tá disponuje informáciami o aktuálnych kapacitách jednotlivých nemocníc a zabezpečuje optimálne rozdelenie pacientov podľa medicínskej indikácie a dostupnosti.

FARMACEUTICKÉ IMPLIKÁCIE NÁVRATU ZZS POD NEMOCNICE

- Diskusia o organizačnom modeli má aj významný farmaceutický rozmer. Ide najmä o:
- riadenie liekovej politiky v prednemocničnej neodkladnej starostlivosti,
 - zabezpečenie kontinuity farmakoterapie medzi terénom a ústavnou starostlivosťou,
 - štandardizáciu liekových protokolov,
 - kontrolu skladovania a stability liekov v mobilnom prostredí,
 - hospodárne nakladanie s liekmi vrátane omamných a psychotropných látok.

Integrovaný model môže umožniť užšiu spoluprácu medzi nemocničným lekárnikom a prednemocničnou zložkou. Potenciálnymi prínosmi sú verejné obstarávanie, jednotné terapeutické štandardy, systematický expiračný manažment, dôslednejší dohľad nad podmienkami uchovávaní liekov v sanitných vozidlách (teplotné výkyvy, logistická záťaž) a lepšia kontrola manipulácie s regulovanými substanciami.

Na druhej strane je potrebné analyzovať možné riziká – najmä administratívne zaťaženie a zachovanie operačnej flexibility systému.

ZÁVER
Otázka návratu ZZS pod nemocnice nie je primárne ideologickou témou, ale strategickým rozhodnutím s dlhodobými dôsledkami pre organizáciu, financovanie a bezpečnosť neodkladnej zdravotnej starostlivosti.

- Z pohľadu farmaceutickej praxe je kľúčové, aby akýkoľvek model:
- garantoval bezpečné a štandardizované používanie liekov v prednemocničnom prostredí,
 - zabezpečoval transparentné financovanie farmakoterapie,
 - umožňoval efektívne riadenie zásob a expiračný manažment,
 - zabezpečoval odborný dohľad nad manipuláciou s regulovanými liekmi,
 - podporoval kontinuitu farmakoterapie medzi terénom a nemocničným prostredím.

Kvalita systému ZZS nebude závisieť výlučne od právnej formy poskytovateľa, ale od dôsledne nastavených pravidiel, transparentného financovania a profesionálneho riadenia. Pre farmaceutickú obec je podstatné, aby sa diskusia o organizačnom modeli paralelne viedla aj s dôrazom na bezpečnosť, racionalitu a ekonomickú udržateľnosť liekovej politiky v tomto vysoko špecifickom segmente zdravotnej starostlivosti.

Vzdelávajte sa s MED-ART-om

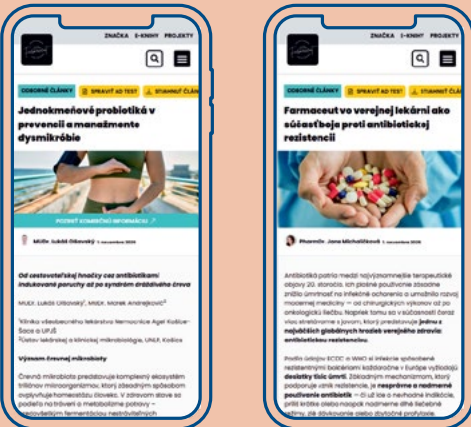
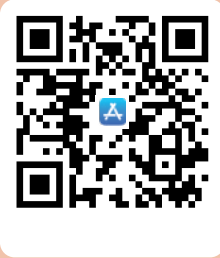
Semináre

Termíny na rok 2026

- 16. 5. 2026 — Hotel Družba, Jasná
- 19. 9. 2026 — MED-EXPO a XIII. Zoborské lekárnické dni, Agrokomplex, Nitra
- 14. 11. 2026 — Grand Hotel Bellevue, Horný Smokovec

Appka Som farmaceut

www.somfarmaceut.sk

Regeneration Newgeneration

BOLOGNA | 8TH - 10TH MAY 2026

Cosmofarma 2026

Popredné podujatie v oblasti zdravotnej starostlivosti, starostlivosti
o krásu a všetkých služieb súvisiacich so svetom farmácie

Každý ročník výstavy Cosmofarma zameriava svoju komunikačnú kampaň na témy a posolstvá, ktoré nabádajú k zamysleniu sa nad zmenami, ktoré prebiehajú vo farmaceutickom sektore. V roku 2026 táto cesta pokračuje so sloganom „**Regenerácia/Nová generácia**“, ktorý zdôrazňuje koncept **generácie** v jeho mnohých interpretáciách: od medzi-generačného porovnávania za a pred tárou, až po to, ako efektívne riadiť prechod z jednej generácie na druhú v lekárňach, od rodových otázok až po profil generácie, ktorá formuje lekára zajtrajška.

Na ilustráciu tohto konceptu, ktorý sa hrá so slovom **generácia**, sa používa **strom**, symbol života a kontinuity: jeho korene sú hlboko zakorenené v poznaní starodávneho povolania farmaceuta, ktoré sa vyznačuje DNA prepletenou so svetelnými vláknami, vyvažujúcou prírodu a technológiu; povolanie, ktoré pochádza z diaľky a má pevné základy, ale zároveň hľadá do budúcnosti a odovzdáva z generácie na generáciu vedomosti a vášne tých, ktorí denne stoja za tárou.

PREČO NAVŠTÍVIŤ COSMOFARMU?

1. Objavíte nové trendy na trhu.
2. Získate prehľad o najnovšom vývoji v oblasti farmácie.
3. Budete informovaný o mnohých ponúkaných možnostiach školení a vzdelávania.

Číslo z posledného ročníka

400 spoločností	30 501 návštevníkov	140 konferencií	230 partnerov
--------------------	------------------------	--------------------	------------------

Bezhotovostná platba v praxi: nové povinnosti a dostupné riešenia

Nová legislatíva mení pravidlá prijímania platieb aj v lekárenských prevádzkach. Hoci mnohé lekárne už dnes bezhotovostné platby umožňujú, zákon prináša nové možnosti aj otázky, ktoré si vyžadujú praktické zhodnotenie.

Od 1. januára 2026 vstúpila na Slovensku do platnosti legislatíva, ktorá ukladá všetkým predávajúcim povinnosť umožniť zákazníkom bezhotovostnú úhradu. Aktuálne Národná rada SR schválila posunutie účinnosti tejto povinnosti na 1. mája 2026. Prevádzkovatelia tak získavajú dodatočný čas na technickú a organizačnú prípravu. V prípade, že už dnes vo svojej prevádzke umožňujete platbu platobnou kartou, požiadavky novej legislatívy máte splnené. Pre tých, ktorí platobný terminál v prevádzke nemajú, pripravil štát alternatívne riešenie v podobe možnosti platby prostredníctvom QR kódu s okamžitou notifikáciou o úhrade zákazníkom. Tento spôsob umožňuje realizovať bezhotovostnú platbu bez potreby platobnej karty či terminálu.

VÝHODY PLATIEB PROSTREDNÍCTVOM QR KÓDOV

Pri platbe prostredníctvom QR kódu zákazník použije mobilný telefón, na ktorom zosníma zobrazený kód. Ten následne vyvolá mobilnú bankovú aplikáciu kupujúceho a predvyplní všetky potrebné platobné údaje. Odpadá tak ručné zadávanie čísla účtu, sumy či variabilného symbolu, čím sa skracaie čas potrebný na uskutočnenie platby a zároveň sa minimalizuje riziko chýb. Po úhrade na tzv. notifikačný účet, ktorý musí mať predávajúci zriadený, sa banka zaväzuje do dvoch sekúnd informovať predávajúceho o prijatí platby. Po potvrdení pripísania finančných prostriedkov predávajúci dokončí transakciu v pokladni a vystaví pokladničný doklad.

Od zákazníkov sa pri tomto spôsobe úhrady nevyžaduje hotovosť ani platobná karta. Postačuje mobilný telefón s bankovou aplikáciou a internetovým pripojením. Zákazník má okamžitý prehľad o platbe ešte pred jej potvrdením a autorizuje ju rovnakým spôsobom ako bežný bankový prevod. QR platby sú vhodné najmä pre reštaurácie, služby, malé prevádzky či platby priamo u zákazníka. Výhodou tohto riešenia je aj jeho flexibilita. QR platby je možné využiť v kamennej prevádzke, pri rozvoze, na podujatiach, v teréne, ale aj pri fakturácii alebo v online komunikácii so zákazníkom. Jeden formát tak dokáže pokryť viacero predajných kanálov bez potreby ďalších technických úprav.

Z hľadiska bezpečnosti prebiehajú QR platby priamo v bankovej aplikácii používateľa a sú chránené štandardnými bezpečnostnými mechanizmami, ako sú biometrické overenie, PIN alebo iné formy autorizácie. Sa-

motný QR kód neobsahuje žiadne citlivé prihlasovacie údaje a slúži výlučne na prenos platobných informácií.

PLATBA QR KÓDOM MÁ SVOJE NEVÝHODY

Na druhej strane má tento spôsob platby aj svoje obmedzenia. Zákazník musí disponovať smartfónom, funkčnou bankovou aplikáciou a internetovým pripojením. V prostrediach bez signálu, ako sú pivnice, festivaly alebo staršie budovy, nie je možné platbu uskutočniť. Ďalším limitom je nejednotnosť bankových štandardov. Na Slovensku sa aktuálne používajú dva štandardy QR platieb s okamžitou notifikáciou – PayMe 1.3 a PayMe 2.0. PayMe 1.3 podporuje väčšina bánk, jeho nevýhodou však je možnosť úpravy platobných údajov zo strany zákazníka, čo môže spôsobovať problémy. PayMe 2.0 tieto nedostatky rieši, avšak v súčasnosti ho podporujú len Slovenská sporiteľňa a Tatra banka, pričom k 1. 5. 2026 by mali byť pripravené aj VÚB, ČSOB a Prima banka. Pri využití metódy Pay by Square, ktorú zastrešuje Slovenská banková asociácia, zas predávajúci nemusí mať okamžitú informáciu o úhrade.

BEZHOTOVOSTNÉ PLATBY V LEKÁRNI

V prostredí lekárne je platba cez QR kód skôr okrajovou alternatívou a je vhodná najmä ako doplnková služba. Technická náročnosť riešenia a dodatočné náklady na párovanie platieb z tohto zdroja z neho robia komplikovanejšiu a nákladnejšiu formu v porovnaní s využitím platobného terminálu.

Spoločnosť NRSYS už pred istým obdobím uzatvorila kontrakt s najväčším operátorom platobných operácií, spoločnosťou Global Payments, a. s., ktorá je dcérskou spoločnosťou Slovenskej sporiteľne, a. s. Na základe zvýhodnených podmienok tak dokáže lekárniam ponúknuť platobné terminály za výhodných podmienok. Tieto terminály sú navyše priamo prepojené s lekárenským informačným systémom, vďaka čomu lekárnik nemusí samostatne obsluhovať platobný terminál – platbu spracováva priamo pokladničný systém. Používané terminály disponujú aj rozšírenou funkcionalitou, ktorá umožňuje realizovať QR platby priamo prostredníctvom platobného terminálu. Lekárnik tak môže zákazníkom ponúknuť platbu kartou, hodinkami či inými bezkontaktnými zariadeniami a zároveň aj možnosť úhrady prostredníctvom QR kódu pre tých, ktorí tento spôsob preferujú.

V prípade, že vás táto téma zaujala, kontaktujte naše obchodné oddelenie, kde vám odpovieme na vaše ďalšie otázky a predstavíme riešenie bližšie.

Ing. Alan Fiebig, obchodný riaditeľ NRSYS s.r.o.

Lekáreň U Božieho oka – nová stála expozícia Východoslovenského múzea v Košiciach ako syntéza dejín farmácie, remesla a viery

Východoslovenské múzeum v Košiciach sprístupnilo novú stálu expozíciu Lekáreň U Božieho oka, ktorá približuje dejiny lekárnictva a tradičnú prácu lekárníkov v autentickom historickom prostredí. Expozícia sa nachádza v Dome remesiel na Hrnčiarskej ulici v Košiciach. Verejnosti bola sprístupnená 30. januára 2026.

Príprava a realizácia novej stálej expozície Lekáreň U Božieho oka predstavovala komplexný, viacročný muzeologický proces, ktorý zahŕňal odborný historický výskum, projektovú prípravu, reštaurátorské a zbierkotvorné práce, stavebno-technické úpravy, ako aj tvorbu výtvarného, scénografického a interpretačného riešenia.

Expozícia Lekáreň U Božieho oka súhrnným spôsobom približuje dejiny lekárnictva v historickom, kultúrnom aj duchovnom kontexte a nadväzuje na tradíciu košickej jezuitskej lekárne U Božieho oka, pôsobiacej v meste od roku 1660, ktorá zohrávala významnú úlohu v zdravotníckych a sociálnych dejinách mesta. Jej cieľom je sprostredkovať dejiny farmácie prostredníctvom autentických zbierkových predmetov v spojení s modernými prezentačnými a interpretačnými prístupmi.

Autorkou expozície je historička Uršula Ambrušová, ktorá sa vo Východoslovenskom múzeu v Košiciach dlhodobo venuje výskumu dejín farmácie. Jej koncepcný zámer smeroval k vytvoreniu expozície, ktorá by lekárnictvo prezentovala ako interdisciplinárny fenomén, teda nielen ako exaktnú vedu a významný sociálny prvok mestského prostredia, ale aj ako fascinujúce remeslo plné príbehov, viery, symboliky a tajomstiev.

Dominantou expozície je majestátny lekárenský mobiliár pochádzajúci z východného Slovenska, datovaný do polovice 19. storočia. Ide o mimoriadne vzácny, komplexne zachovaný súbor, pôvodne zhotovený na mieru pre konkrétny mestský interiér. V expozícii sú vystavené lekárenské nádoby, sklenené banky, menzúry, váhy, mažiare, lisy, mlynčeky, liekopisné knihy, účtenky a recepty – vybavenie, ktoré lekárnik potreboval pri práci. Osobitnú pozornosť pútajú lekárenské nádoby – stojatky (drevené, porcelánové, kameninové a sklenené), určené na uchovávanie liečiv rastlinného, živočíšneho, minerálneho a chemického pôvodu. Cenným exponátom je elektrická registračná pokladňa z roku 1910, ktorá je dokladom modernizácie lekárskej prevádzky na začiatku 20. storočia. Pokladňa pochádza od známej americkej firmy National a dokázala zaznamenávať, sčítavať a dokonca aj vydávať potvrdenky. Expozícia zároveň upozorňuje na dnes už menej známe aspekty lekárskej praxe.

Súčasťou lekárni boli v minulosti aj preparované živočíchy, z ktorých sa pripravovali liečivá. Ich prítomnosť mala nielen praktický, ale aj reprezentačný význam

Expozícia sa nachádza v objekte tzv. Domu remesiel na Hrnčiarskej ulici 9/A, ktorý bol postavený v roku 2013 na mieste pôvodného meštianskeho domu z 19. storočia v rámci projektu Košice – Európske hlavné mesto kultúry 2013.

a poukazovala na prestíž lekárne a spoločenské postavenie lekárnika.

Zároveň sa tu zdôrazňuje sociálna úloha lekárnika ako poradcu, dôverníka a neraz aj spovedníka, ku ktorému ľudia neprichádzali iba po lieky, ale aj po radu,

Nová expozícia Východoslovenského múzea v Košiciach Lekáreň U Božieho oka.

povzbudenie či útechu. Výrazným scénografickým prvkom je šesť tematických pseudovitráží z 19. storočia (Pulsus et urinum, Quid nunc, Doctor medicus, Consultatio, Recipe, Morbus) vytvorených na základe dobových vyobrazení. Tieto prvky vizuálne aj obsahovo približujú každodenné fungovanie lekárskej a lekárskej praxe v minulosti.

Priestor ďalej dotvára stolík s čalúnenými kreslami, ktoré boli v minulosti určené pre pacientov, aby v pohodlí lekárne mohli užiť liek. Zaujímavým výtvarným detailom je maľované stvárnenie stropu doplnené rastlinnými a živočíšnymi motívmi inšpirovanými dobovými herbármi a receptármi. Tieto motívy symbolicky odkazujú na prírodné zdroje liečiv a na prepojenie lekárnictva s botanickým a zoológickým poznaním.

Modernou interpretačnou súčasťou expozície je animovaný AI lekárnik Mathias, ktorý sa návštevníkom prihovára v slovenskom, anglickom a maďarskom jazyku.

V podzemných priestoroch objektu sa nachádza alchymistická dielňa ako doplnková časť expozície. Priestor umožňuje pohľad na figurínu alchymistu pri práci, stvárnajúcu prípravu „zázračného“ elixíru mladosti. Dielňa je vybavená dobovými nádobami a doplnená svetelnými a scénickými efektmi, ktoré navodzujú atmosféru historického laboratória.

Všetky vystavené predmety pochádzajú zo zbierok Východoslovenského múzea v Košiciach. Realizácia expozície vznikla vďaka podpore Fondu na podporu umenia Ministerstva kultúry Slovenskej republiky a Košického samosprávneho kraja.

Text a foto: PhDr. PaedDr. Uršula Ambrušová, PhD., MBA

Autorka expozície – historička PhDr. PaedDr. Uršula Ambrušová, PhD., MBA.

Vaša Lekáreň Veronika

Vaša nám poskytuje istotu aj v náročnejších časoch

Vaša Lekáreň Veronika v Piešťanoch, ktorú vedie Mgr. Peter Ceperko, dnes patrí medzi stabilné a dobre fungujúce lekárne. Tento výsledok je kombináciou dlhodobých rozhodnutí, praktických skúseností a systematickej spolupráce s družstvom Vaša Lekáreň. V rozhovore približuje, prečo sa pre túto spoluprácu rozhodol, ako sa osvedčila v priebehu rokov a čo dnes vníma ako jej najväčší prínos pre fungovanie lekárne.

Prečo ste vstúpili do družstva Vaša Lekáreň?

Keď sme v roku 2013 preberali lekáreň ako samostatnú prevádzku, bolo jasné, že potrebujeme silného a stabilného partnera. Rozhodli sme sa pre Vašu Lekáreň, pretože ponúkala zrozumiteľný systém, jasné pravidlá a podporu pri nastavení dlhodobého fungovania. S odstupom času môžeme povedať, že to bolo správne rozhodnutie.

Ako Vám spolupráca funguje po 13 rokoch?

Musím úprimne povedať, že spolupráca funguje stabilne, čo považujem za veľmi dôležité. Je rozumne nastavená, komunikácia je jednoduchá a procesy majú jasné pravidlá, ktoré sú pre fungovanie lekárne kľúčové.

Za trinásť rokov prešla lekáreň prirodzeným vývojom. Od samostatnej prevádzky sme sa v roku 2020 posunuli do franchisingového modelu a v tom období sme lekáreň aj kompletne zrekonštruovali. Dnes ide o stabilnú, rozbehnutú a dobre fungujúcu lekáreň.

Rozhodnutie vstúpiť do družstva Vaša Lekáreň bolo od začiatku vnímané ako dlhodobé a čas jeho správnosť jednoznačne potvrdil. Prípadné drobnosti sa riešia rýchlo a vecne, najmä prostredníctvom otvorenej komunikácie a konkrétnych riešení. Práve funkčný systém a reálna podpora v praxi sú dôkazom toho, že táto spolupráca má svoje opodstatnenie.

Čo Vám v každodennej prevádzke pomáha najviac?

V každodennej prevádzke mi pomáha prakticky celý systém spolupráce. Veľký význam má najmä vernostný systém Vaša klub, na ktorý si klienti zvykli a aktívne ho využívajú. Vďaka Vašemu klubu sa nám pacienti pravidelne vracajú a využívajú jeho výhody.

Zároveň oceňujem systematicky nastavenú podporu, ktorá má jasnú štruktúru a kontinuitu počas celého roka. K dispozícii sú pripravené akcie, komunikačné materiály aj vystavenia, ktoré na seba logicky nadväzujú a reflektujú sezónnosť. Vďaka družstvu sa lekárni znižuje operatívna záťaž a má priestor sústrediť sa na to najdôležitejšie – kvalitnú starostlivosť o pacienta.

„Vaša Lekáreň nám prináša výhodné podmienky pre rozvoj lekárne.“

Mgr. Peter Ceperko
Vaša Lekáreň Veronika, Piešťany

Čo je pre Vás najväčší benefit spolupráce?

Za kľúčový benefit spolupráce považujem centrálnu nákup, vďaka ktorým môže lekáreň využiť výhodné nákupné podmienky. Zároveň umožňujú zabezpečiť dostatočný objem liekov už na začiatku akcie a eliminujú výpadky počas jej trvania. Vďaka tomu je zabezpečená kontinuita ponuky a súlad medzi komunikáciou a reálnou dostupnosťou produktov.

Ďalším benefitom spolupráce je vernostný program Vaša klub, ktorý mi pomáha oslovovať a udržiavať lojálnych pacientov. Oceňujem najmä atraktívne benefity pre pacientov, vďaka ktorým im viem ponúknuť zľavy z doplatkov, zbieranie bodov a výhodné ponuky na obľúbené produkty, čo pre nich vytvára jasnú motiváciu na ďalšiu návštevu lekárne.

#ODKAZ pre kolegov farmaceutov

„Ak chce lekáreň dlhodobo a stabilne rásť, potrebuje funkčný systém a spoľahlivého partnera. Vaša Lekáreň prináša množstvo výhod, ktorými podporuje nezávislé lekárne. Vaša je proste Vaša, hotovo.“

Stabilní partneri
pre nezávislé lekárne

Novoregistrované lieky EMA za rok 2025

Európska lieková agentúra (EMA) aj v roku 2025 pokračovala v hodnotení a registrácii inovatívnych liekov prinášajúcich nové terapeutické možnosti naprieč viacerými medicínskymi odborními. Spektrum schválených liekov reflektuje aktuálne terapeutické potreby klinickej praxe, dôraz na personalizovanú medicínu, rozvoj biologickej a génovej liečby, ako aj rastúci význam cielených a vysoko špecifických molekúl.

- implementácie nových terapeutických štandardov do klinickej praxe.

V ROKU 2025 EMA:
Vydala – 104 pozitívnych stanovísk, 7 negatívnych stanovísk, 22 stiahnutých žiadostí.

Zaregistrovala:
38 nových aktívnych látok,
16 liekov na ojedinelé ochorenia (Orphan),
4 liekov pre pokročilú terapiu (ATMP),
41 biosimilárnych liekov,
10 generických liekov,
6 PRIME (Prioritné lieky).

Spustila osobitné schvaľovacie postupy – 3 zrýchlené posúdenia, 8 podmienených registrácií, 2 schválenia za výnimočných okolností.

Novoregistrované lieky zasahujú do širokého spektra terapeutických oblastí vrátane:

- kardiovaskulárneho systému,
- dermatológie,
- diagnostiky,
- endokrinológie,
- gastroenterológie a hepatológie,
- hematológie,
- imunológie, reumatológie a transplantácií,
- infekčných ochorení,
- porúch metabolizmu,
- neurológie,
- oftalmológie,
- pneumológie,
- psychiatrie,
- uro-nefrológie,
- vakcinológie.

Rok 2025 potvrdzuje trend narastajúceho podielu biologických liekov, monoklonálnych protilátok, génových terapií a liekov so štatútom orphan medicinal product.

Z pohľadu farmaceutickej praxe je dôležité nielen sledovať nové molekuly, ale aj ich mechanizmus účinku, bezpečnostný profil, liekové interakcie, spôsob podávania a farmakoekonomické aspekty.

Registrácia nových liekov má zásadný význam v týchto oblastiach:

- optimalizácie farmakoterapie,
- edukácie pacientov,
- monitorovania nežiaducich účinkov,
- farmakovigilancie,

2025: REKORDNÝ ROK PRE BIOSIMILÁRY	
41 SCHVÁLENÝCH BIOSIMILÁROV	
Historicky najvyšší počet schválený výborom CHMP v jednom roku	
23 biosimilárov denosumabu	Referenčné lieky Prolia® (Osteoporóza) Xgeva® (Onkológia)
DENOSUMAB: MECHANIZMUS A POUŽITIE • Mechanizmus: RANKL inhibitor (monoklonálna protilátka). • Účinok: Blokuje rozklad kostného tkaniva (znižuje aktivitu osteoklastov). • Indikácie: Osteoporóza, prevencia kostných príhod pri nádoroch. • Kto predpisuje: Endokrinológ, reumatológ, onkológ, geriater.	

Biosimiláre rozširujú prístup k liečbe a znižujú náklady zdravotného systému.

ANKTIVA (nogapendekin alfa inbakicept)	
INDIKÁCIA	
Dospelí s nemasívnym karcinómom močového mechúra (NMIBC) s vysokým rizikom, ktorý nereaguje na liečbu BCG.	
MECHANIZMUS ÚČINKU	
Imunoterapia, ktorá aktivuje IL-15 receptor. Selektívne stimuluje NK bunky a CD8+ T-lymfocyty k útoku na nádor bez aktivácie imunosupresívnych Treg buniek.	
HLAVNÉ PRÍNOSY A ŠTATISTIKY	
• Alternatíva k chirurgickému odstráneniu močového mechúra. • 71 % pacientov dosiahlo vymiznutie rakoviny v klinických štúdiách. • Schválená v režime podmienenčnej registrácie kvôli naliehavej potrebe.	

AUCATZYL (obecabtaqene autoleucel)	
INDIKÁCIA	
Relapsujúca alebo refraktérna B-bunková akútna lymfoblastová leukémia (B-ALL) u dospelých.	
MECHANIZMUS ÚČINKU	
CAR-T bunková terapia: vlastné T-bunky pacienta sú geneticky upravené tak, aby rozpoznali a ničili CD19+ leukemické bunky. Podáva sa v dvoch infúziách (Deň 1 a Deň 10).	
HLAVNÉ PRÍNOSY A ŠTATISTIKY	
• Program PRIME – uznaná ako prioritný liek s veľkým potenciálom. • Zaznamenaná vysoká miera remisie u ťažko liečiteľných pacientov. • Individualizovaná dávka podľa nálože nádorových buniek.	

ZEMCELPRO (dorcubicel / nemnožené bunky pupečníkovkej krvi)	
INDIKÁCIA	
Pacienti s rakovinou krvi (hematologické malignity) vyžadujúci transplantáciu kmeňových buniek bez vhodného darcu.	
MECHANIZMUS ÚČINKU	
Bunková terapia z pupečníkovkej krvi. Obsahuje dorcubicel (v laboratóriu zmnožené CD34+ kmeňové bunky), čo umožňuje úspešnú transplantáciu aj z malej jednotky pupečníkovkej krvi.	
HLAVNÉ PRÍNOSY A ŠTATISTIKY	
• Prvá a jediná terapia v EÚ pre pacientov bez zhody s darcom. • Umožňuje kuratívnu transplantáciu aj v akútnych prípadoch. • Status „Orphan Medicine“ (ojedinelé ochorenie) a program PRIME.	

VYJUVEK (beremagene geperpavec)	
INDIKÁCIA	
Liečba rán u pacientov s dystrofickou epidermolysis bullosa (choroba motýľích krídiel) spôsobenou mutáciou génu COL7A1.	
MECHANIZMUS ÚČINKU	
Génová terapia vo forme gélu na vonkajšie použitie. Využíva upravený vírus na doručenie funkčných kópií génu COL7A1 priamo do kožných buniek, čím umožňuje tvorbu chýbajúceho kolagénu typu VII.	
HLAVNÉ PRÍNOSY A ŠTATISTIKY	
• Prvá lokálna génová terapia pre toto ultravzácne ochorenie. • Program PRIME a status „Orphan Medicine“. • Významne urýchľuje hojenie rán a zvyšuje kvalitu života pacientov.	

TEIZEILD (teplizumab)	
INDIKÁCIA	
Oddialenie nástupu klinického (3. štádia) diabetu 1. typu u dospelých a detí od 8 rokov v 2. štádiu ochorenia.	
MECHANIZMUS ÚČINKU	
Anti-CD3 monoklonálna protilátka, ktorá upravuje funkciu T-lymfocytov. Tieto bunky tak prestávajú útočiť na bunky pankreasu produkujúce inzulín, čím chránia ich funkciu.	
HLAVNÉ PRÍNOSY A ŠTATISTIKY	
• Prvá terapia v EÚ, ktorá dokáže oddialiť vznik diabetu 1. typu. • Zrýchlené posúdenie (Accelerated Assessment) kvôli prínosu. • Zásadný prielom v prevencii komplikácií diabetu u mladých ľudí.	

VIMKUNYA (vakcína proti chikungunya)	
INDIKÁCIA	
Aktívna imunizácia dospelých a dospievajúcich od 12 rokov proti ochoreniu spôsobenému vírusom Chikungunya.	
MECHANIZMUS ÚČINKU	
Rekombinantná, adsorbovaná živá atenuovaná vakcína. Indukuje tvorbu neutralizačných protilátok proti vírusu, ktorý prenášajú infikované komáre.	
HLAVNÉ PRÍNOSY A ŠTATISTIKY	
• Dôležitý nástroj verejného zdravotníctva proti šíriacej sa infekcii. • Schválená v režime zrýchleného posúdenia (Accelerated Assessment). • Poskytuje vysokú úroveň ochrany už po jednej dávke.	

BRINSUPRI (brensocatib)	
INDIKÁCIA	
Prvá liečba necystickej fibrózy bronchiektázie – vážneho, chronického a progresívneho pľúcneho ochorenia s poškodením dýchacích ciest.	
MECHANIZMUS ÚČINKU	
Selektívny a reverzibilný inhibítor dipeptidyl peptidázy 1 (DPP1). Zabráňuje aktivácii neutrofilných serínových proteáz, ktoré spôsobujú zápal a poškodenie pľúcneho tkaniva.	
HLAVNÉ PRÍNOSY A ŠTATISTIKY	
• Prvý schválený liek pre túto špecifickú indikáciu v EÚ. • Zrýchlené posúdenie (Accelerated Assessment) kvôli významu. • Zlepšuje pľúcne funkcie a znižuje frekvenciu pľúcnych exacerbácií.	

TEPEZZA (teprotumumab)	
INDIKÁCIA	
Dospelí so stredne ťažkým až ťažkým ochorením štítnej žľazy (TED), známym aj ako Gravesova oftalmopatia.	
MECHANIZMUS ÚČINKU	
Monoklonálna protilátka, ktorá blokuje receptor IGF-1R. Znižuje zápal, opuch svalov a spojivového tkaniva v okolí očí.	
HLAVNÉ PRÍNOSY A ŠTATISTIKY	
• Prvá cielená terapia pre toto vzácne autoimunitné ochorenie v EÚ. • Alternatíva k vysokým dávkam kortikosteroidov a operáciám. • Výrazne zlepšuje proptózu (vytláčanie očí) a kvalitu videnia.	

WASKYRA (etuvetidigene autotemcel)	
INDIKÁCIA	
Liečba Wiskottovho-Aldrichovho syndrómu (WAS), vzácneho dedičného imunodeficitu postihujúceho takmer výlučne mužov.	
MECHANIZMUS ÚČINKU	
Génová terapia: Kmeňové bunky pacienta sú upravené tak, aby obsahovali funkčný gén pre protein WAS, čím obnovujú normálnu funkciu imunitného systému a krvných doštičiek.	
HLAVNÉ PRÍNOSY A ŠTATISTIKY	
• Prvý schválený liek na liečbu tohto život ohrozujúceho ochorenia. • Status „Orphan Medicine“ (ojedinelé ochorenie). • Znižuje riziko závažných infekcií a krvácajúcich stavov.	

YEYTUO
(lenacapavir)

INDIKÁCIA

Preexpozíčná profylaxia (PrEP) na zníženie rizika sexuálne nadobudnutej infekcie HIV-1 u rizikových adolescentov a dospelých.

MECHANIZMUS ÚČINKU

Inhibítor kapsidy HIV-1. Pôsobí v niekoľkých fázach životného cyklu vírusu, čím účinne bráni jeho množeniu a infekcii buniek.

HLAVNÉ PRÍNOSY A ŠTATISTIKY

• Prelom v prevencii: podáva sa len dvakrát ročne (subkutánne).

• Výrazne uľahčuje dodržiavanie preventívnej liečby (compliance).

• Schválený aj v programe EU-M4All pre krajiny mimo EÚ.

REZDIFFRA
(resmetirom)

INDIKÁCIA

Liečba dospelých s necirhotickou MASH (steatohepatitída spojená s metabolickou dysfunkciou) so strednou až pokročilou fibrózou.

MECHANIZMUS ÚČINKU

Selektívny agonista receptora tyroideého hormónu beta (THR-β). Zvyšuje spaľovanie tukov v pečeni a znižuje toxicitu mastných kyselín.

HLAVNÉ PRÍNOSY A ŠTATISTIKY

• Prvá schválená liečba pre ochorenie MASH v Európskej únii.

• Znižuje zápal pečene a prispieva k ústupu fibrózy.

• Rieši závažné štádium stuhnutia pečene, ktoré doteraz nemalo liečbu.

DUVYZAT
(givinostat)

INDIKÁCIA

Liečba Duchennevej svalovej dystrofie (DMD) u pacientov od 6 rokov, ktorí sú schopní samostatnej chôdze.

MECHANIZMUS ÚČINKU

Inhibítor históndeacetylázy (HDAC). Pôsobí na epigenetickej úrovni, čím znižuje zápal a fibrózu vo svaloch a podporuje ich regeneráciu.

HLAVNÉ PRÍNOSY A ŠTATISTIKY

• Prvá liečba DMD, ktorá necieľi na konkrétnu genetickú mutáciu.

• Spomaľuje progresiu oslabovania svalov a stratu ich funkcie.

• Status „Orphan Medicine“ pre vzácne, život skracujúce ochorenie.

KISUNLA
(donanemab)

INDIKÁCIA

Liečba dospelých s včasnou Alzheimerovou chorobou (mierna kognitívna porucha alebo mierne štádium demencie).

MECHANIZMUS ÚČINKU

Monoklonálna protilátka cielene odstraňujúca amyloidné plaky z mozgu. Pomáha spomaľovať klinické zhoršovanie pacientov.

HLAVNÉ PRÍNOSY A ŠTATISTIKY

• Významná nová liečba modifikujúca priebeh Alzheimerovej choroby.

• Vyžaduje testovanie na vylúčenie dvoch kópií génu ApoE ε4.

• Zameriava sa na odstránenie nahromadeného amyloidu v mozgu.

LIEKY PRE POUŽITIE MIMO EÚ
Proqram EU-Medicines for all (EU-M4All)

CIEĽ PROGRAMU

Podpora globálneho zdravia a budovanie regulačných kapacít v krajinách s nízkymi a strednými príjmami v spolupráci s WHO.

ODPORÚČANÉ LIEKY (2025)

• Ivermectin/Albendazole: Liečba tropických chorôb (parazitické červy).

• Dapivirine Vaginal Ring: Prevencia HIV-1 u žien od 16 rokov.

• Lenacapavir: Injekčná prevencia HIV-1 (PrEP) 2-krát ročne.

GLOBÁLNA SPOLUPRÁCA

• Spolupráca s národnými regulátormi (Keňa, Etiópia, Nigéria, Vietnam...).

• Posúdenie liekov pre tropické a infekčné ochorenia.

• Prispieva k ochrane verejného zdravia ďaleko za hranicami EÚ.

ZRÝCHLENÉ POSÚDENIE
(Accelerated Assessment)

DEFINÍCIA A CIEĽ

Mechanizmus vyhradený pre lieky, ktoré riešia nenaplnené medicínske potreby a majú zásadný prínos pre verejné zdravie.

PROCES A PODPORA

Skracuje čas vedeckého posudzovania výbormi EMA z bežných 210 dní na maximálne 150 dní.

SCHVÁLENÉ LIEKY V ROKU 2025

• Tezeild (teplizumab)

• Brinsupri (brensocatib)

• Vimkunya (vakcína proti chikungunya)

• Yeytuo (lenacapavir)

PRIORITNÁ MEDICÍNA
(Schéma PRIME)

DEFINÍCIA A CIEĽ

Program zvýšenej podpory vývoja liekov zameraných na vážne ochorenia, ktoré zatiaľ nemajú adekvátnu liečbu.

PROCES A PODPORA

EMA poskytuje výrobcom intenzívne vedecké poradenstvo a pomoc pri generovaní dát už v raných fázach vývoja lieku.

SCHVÁLENÉ LIEKY V ROKU 2025

• Aucatzyl (obecabtagene autoleucel)

• Zemcelpro (dorocubicel)

• Vyjuvek (beremagene geperpavec)

PODMIENEČNÁ REGISTRÁCIA
(Conditional Marketing Authorisation)

DEFINÍCIA A CIEĽ

Umožňuje včasný prístup k liekom, ktoré riešia nenaplnené medicínske potreby, hoci sú dostupné menej kompletne klinické dáta.

PODMIENKY A POVINNOSTI

Držiteľ registrácie je povinný vygenerovať a predložiť kompletne klinické údaje v stanovených lehotách po uvedení na trh.

SCHVÁLENÉ LIEKY V ROKU 2025

• Anktiva

• Aucatzyl

• Ezmekly

• Lynozyfic

• Zemcelpro

• Ziihera

• Rezdiffra

• Duvyzat

VÝNIMOČNÉ OKOLNOSTI
(Approval under Exceptional Circumstances)

DEFINÍCIA A CIEĽ

Určené pre lieky, pri ktorých nie je možné získať kompletne údaje (napr. extrémne vzácne choroby alebo neetický zber dát).

PODMIENKY A POVINNOSTI

Liek podlieha špecifickému monitorovaniu a povinnostiam po registrácii, vrátane každoročného prehodnocovania pomeru prínosu a rizika.

SCHVÁLENÉ LIEKY V ROKU 2025

• Imreplys (Hematológia)

• Maapliv (Metabolizmus)

LIEKY NA OJEDINELÉ OCHORENIA
(Orphan Medicines)

CIEĽ A STIMULY

Rámec EÚ pre lieky na ojedinelé ochorenia stimuluje vývoj liečby pre pacientov so vzácnymi diagnózami prostredníctvom stimulov.

PROCES A EXKLUZIVITA

Výbor COMP prehodnocuje status „Orphan“ pri schvaľovaní. Úspešné potvrdenie zaručuje 10 ROKOV TRHOVEJ EXKLUZIVITY.

VYBRANÉ LIEKY NA VZÁCNE CHOROBY (2025)

• Ezmekly, Ziihera, Ogsiveo (Onkológia)

• Aqneursa, Maapliv (Metabolizmus)

• Romvimza, Voranigo, Zemcelpro (Onkológia)

• Sephience, Tryngolza (Metabolizmus)

• Vyjuvek (Dermatológia)

• Duvyzat (Neurológia)

• Wayrilz (Hematológia)

• Alyftrek (Pneumológia)

• Ekterly, Waskyra (Imunológia)

NEGATÍVNE STANOVISKÁ
(Negative Opinions)

DEFINÍCIA A DÔVODY

CHMP vydáva negatívne stanovisko, ak sa nepodarí preukázať pozitívny pomer prínosov a rizík daného lieku.

PRÁVA ŽIADATEĽA

Žiadatelia majú právo požiadať o opätovné preskúmanie (re-examination) negatívneho stanoviska do 15 dní od prijatia oznámenia.

LIEKY S NEGATÍVNYM STANOVISKOM (2025)

• Atropine sulfate FGK (Krátkozrakosť u detí)

• Kinselby (Rakovina krvi – mycosis fungoides)

• Blarcamesine Anavex (Alzheimerova choroba)

• Nurzigma (Huntingtonova choroba)

• Elevidys (Duchennova svalová dystrofia)

• Rezurock (Graft-versus-host disease)

• Jelrix (Poškodenie chrupavky kolena)

NOVÉ POUŽITIE EXISTUJÚCICH LIEKOV
(New Uses for Existin Medicines)

ŠTATISTIKA ZA ROK 2025

V roku 2025 bolo odporučených celkovo 89 ROZŠÍRENÍ INDIKÁCIÍ. Tento proces prináša nové možnosti liečby pre širšie skupiny pacientov.

PEDIATRICKÉ POUŽITIE

Až 40 rozšírení (takmer polovica) sa týkalo DETÍ A ADOLESCENTOV. Väčšina vychádza z výsledkov pediatrických vyšetrovacích plánov (PIP).

KLÚČOVÉ ROZŠÍRENIA INDIKÁCIÍ

• Kaftrio/Kalydeco: Pre deti od 2 rokov (pokrýva 95 % pacientov s CF)

• Mounjaro: Diabetes 2. typu u detí a dospievajúcich (od 10 r.)

• Fabhalta: Vzácne ochorenie obličiek (C3G), predtým bez liečby

• Uplizna: Vzácne autoimunitné ochorenie (IgG4-RD)

• Ixchiq: Očkovanie dospievajúcich (od 12 r.)

BEZPEČNOSŤ PACIENTOV
Monitoring v reálnom čase a optimalizácii liečby

NOVÉ BEZPEČNOSTNÉ OPATRENIA A VAROVANIA (2025)

• **Azithromycin**: Odstránenie indikácií na minimalizáciu rizika vzniku rezistencie.

• **Caspofungin**: Varovanie pred kontaktom s určitými membránami pri dialýze.

• **Clozapine**: Zjednodušenie monitorovania krvi (neutropénia) na základe nových dát.

• **Crysvita**: Povinné sledovanie vápnika v krvi kvôli riziku závažnej hyperkalciémie.

• **Finasterid / Dutasterid**: Riziko suicidálnych myšlienok; nová karta pacienta a varovania.

• **Injekčná kyselina tranexamová**: Prísna kontrola cesty podania (len vnútrožilovo) - riziko fatálnych chýb.

• **Ixchiq**: Podávať len pri vysokom riziku nákazy po dôkladnom zvážení prínosu.

BEZPEČNOSŤ PACIENTOV
Zmeny v informáciách o liekoch a stiahnutia z trhu

NOVÉ BEZPEČNOSTNÉ OPATRENIA A VAROVANIA (2025)

• **Mysimba**: Opatrenia na minimalizáciu kardiovaskulárnych rizík pri dlhodobej liečbe.

• **Oxbryta**: POZASTAVENIE REGISTRÁCIE – vyšší výskyt úmrtí a bolestivých epizód.

• **Oxycodone**: Nové black box varovanie pred rizikom závislosti a adiktívnym potenciálom.

• **Remsima**: Kontrola fruktózovej intolerancie pred podaním novej vnútrožilovej formy.

• **Semaglutide**: Doplnenie NAION (vzácne poškodenie očného nervu) ako vedľajšieho účinku.

• **Tegretol**: Obmedzenie u novorodencov kvôli nadlimitnému obsahu propylénglykolu.

• **Varilrix / Varivax**: Upresnenie závažnosti rizika encefalitídy (zápal mozgu) po očkovaní.

PharmDr. Petra Haár Némethová, farmaceut

24

25

Hemoroidálne ochorenie z nového uhla pohľadu: botox-like efekt v kréme a rektálnych čapíkoch Hemorrelax

Hemoroidálne ochorenie patrí medzi najčastejšie anorektálne ťažkosti dospeléj populácie. Napriek širokej dostupnosti lokálnych prípravkov aj invazívnych zákrokov sa v praxi stále stretávame s pacientmi, u ktorých pretrvávajú bolesť, diskomfort pri vyprázdňovaní alebo zhoršené hojenie análnych trhlín.

Tradičný pohľad na hemoroidy sa zameriava najmä na cievnú kongesciu, zápal a mechanické dráždenie sliznice. V posledných rokoch sa však čoraz viac poukazuje aj na ďalší, často podceňovaný faktor – zvýšené napätie análneho zvierača, ktoré môže významne prispievať k pretrvávaniu ťažkostí a spomaľovať regeneráciu tkaniva.

ANÁLNY SPAZMUS AKO UDRŽIAVACÍ MECHANIZMUS BOLESTI A PORÚCH HOJENIA

Análny zvierač zohráva kľúčovú úlohu pri kontinencii a regulácii defekácie. Pri hemoroidálnom ochorení a análnych fisúrach však u časti pacientov dochádza k jeho reflexnému alebo dlhodobo pretrvávajúcemu krčovitému stiahnutiu (hypertonicite). Tento stav môže viesť k zhoršeniu lokálneho prekrvenia, zvýšenej bolestivosti pri vyprázdňovaní a k mechanickej prekážke hojenia drobných trhlín. Pacient v reakcii na bolesť často defekáciu odkladá, čo podporuje tvrdnutie stolice a ďalšie dráždenie sliznice. Samotné zmiernenie povrchových symptómov preto nemusí byť dostatočné, pokiaľ pretrvávajú zvýšené svalové napätie, ktoré udržiava začarovaný kruh bolesti a porúch hojenia.

BOTULOTOXÍN AKO POTVRDENIE VÝZNAMU SVALOVÉHO FAKTORA

Význam uvoľnenia análneho zvierača potvrdzujú aj klinické práce, ktoré poukazujú na využitie botulotoxínu pri vybraných bolestivých anorektálnych stavoch. Injekčná aplikácia vedie k dočasnému zníženiu pokojového tlaku zvierača a často k úľave od bolesti.

Zároveň ide o invazívny zákrok určený pre špecifické indikácie. V kontexte lokálnej starostlivosti má botulotoxín význam najmä ako **potvrdenie patofyziologického mechanizmu**, nie ako riešenie vhodné na rutinné alebo dlhodobé použitie.

NEINVAZÍVNY PRÍSTUP K MODULÁCII SVALOVÉHO NAPÄTIA: BOTOX-LIKE EFEKT

Poznanie významu svalového spazmu vedie k otázke, či je možné priaznivý efekt jeho uvoľnenia využiť aj neinvazívne, v rámci lokálnej starostlivosti.

V rektálnej starostlivosti ide o výnimočný prístup, ktorý využíva **špecifické biotechnologické peptidy s tzv. botox-like efektom**. Tieto látky dokážu lokálne modulať nervovo-svalovú signalizáciu a prispieť k zníženiu nadmerného svalového napätia, a to bez systémového vstrebávania a bez farmakologickej paralýzy svalstva.

Tento princíp využíva aj zdravotnícka pomôcka Hemorrelax, ktorá bola vyvinutá s cieľom cielene ovplyvniť svalový faktor, **zlepšiť subjektívny komfort pacienta** a súčasne podporiť ochranu a regeneráciu sliznice.

Zníženie svalového spazmu je dôležitým krokom, samo o sebe však nezaručuje komplexnú úľavu. Hemoroidálne ochorenie je **multifaktoriálne**, preto by lokálna starostlivosť mala reagovať aj na poškodenie a podráždenie sliznice, mechanické trenie, zhoršenú cievnú stabilitu a subjektívne vnímané symptómy, ktoré ovplyvňujú adhérenciu pacienta.

Z tohto pohľadu sa ako racionálny ukazuje **multimodálny prístup**, ktorý kombinuje viacero navzájom sa dopĺňajúcich účinkov.

TROJITÝ ÚČINKOVÝ PRINCÍP V LOKÁLNEJ STAROSTLIVOSTI

V lokálnom manažmente hemoroidálnych ťažkostí sa ako prínosný ukazuje model založený na troch pilieroch:

1. Rýchla úľava od bolesti, svrbenia a pálenia.
2. Ovplyvnenie nadmerného svalového napätia.
3. Podpora ochrany a regenerácie sliznice.

Zatiaľ čo mnohé voľnopredajné prípravky sa zameriavajú najmä na symptomatickú úľavu, cielené ovplyvnenie svalového faktora predstavuje menej častý, no významný kvalitatívny posun v lokálnej starostlivosti.

KLINICKÉ ÚDAJE K FYTO-BIOTECHNOLOGICKÉMU REKTÁLNEMU KRÉMU HEMORRELAX

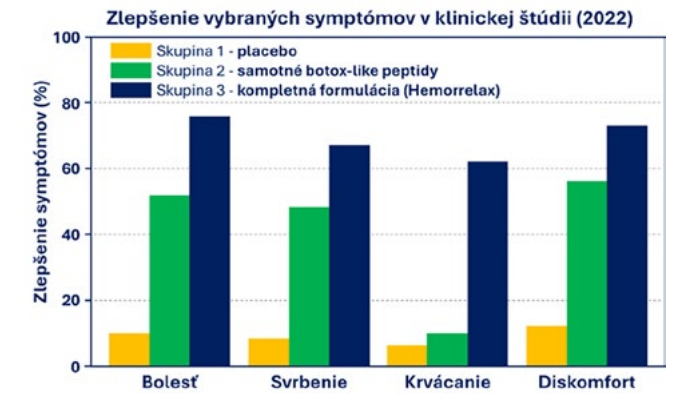
Podkladom pre hodnotenie účinnosti a bezpečnosti je randomizovaná, dvojito zaslepená, placebom

kontrolovaná klinická štúdia z roku 2022, iniciovaná švajčiarskou spoločnosťou Herb-Pharma AG Schweiz. Štúdia sledovala účinky lokálnej aplikácie krému u pacientov s hemoroidmi I.–II. stupňa a análnymi trhlínami.

Porovnávané boli tri skupiny: placebo, formulácia obsahujúca samotné botox-like peptidy a kompletná formulácia – rektálny krém Hemorrelax, ktorá kombinuje botox-like peptidy s ďalšími zložkami podporujúcimi ochranu a regeneráciu sliznice.

Výsledky ukázali, že zatiaľ čo samotné peptidy viedli k zlepšeniu vybraných sledovaných parametrov, najvýraznejší a klinicky najkonzistentnejší efekt bol zaznamenaný pri kompletnej formulácii. U pacientov došlo k zmierneniu bolesti, svrbenia a diskomfortu spolu s merateľným poklesom pokojového tlaku análneho zvierača, čo vytvára priaznivejšie podmienky pre komfortné vyprázdňovanie a prirodzené regeneračné procesy.

Počas sledovania neboli zaznamenané žiadne závažné nežiaduce účinky, čo poukazuje na priaznivý bezpečnostný profil zdravotníckej pomôcky. Rozdiely medzi jednotlivými skupinami sú prehľadne znázornené na grafe, ktorý ilustruje mieru zlepšenia vybraných symptómov v rámci klinickej štúdie.

Graf znázorňuje percentuálne zlepšenie vybraných symptómov po lokálnej aplikácii hodnotených formulácií v rámci randomizovanej klinickej štúdie (2022); uvedené p-hodnoty poukazujú na štatistickú významnosť rozdielov oproti placebo.

PRAKTICKÝ VÝZNAM PRE LEKÁRENSKÚ PRAX A ZÁVER

Pre lekárenskú prax tento prístup predstavuje možnosť, ako pacientovi vysvetliť, že lokálna starostlivosť nemusí byť zameraná len na krátkodobé potlačenie príznakov. Zohľadnenie svalového faktora spolu s ochranou a regeneráciou sliznice umožňuje cielenejší výber zdravotníckej pomôcky najmä v počiatočných štádiách ochorenia alebo pri bolestivom vyprázdňovaní. Zároveň zostáva dôležité upozorniť na situácie, ktoré si vyžadujú lekárske vyšetrenie.

INZERCIA

NOVINKA
REKTÁLNY SPREJ

Fyto-biotechnologický rektálny krém, čapíky a sprej.

3 TROJITÝ ÚČINOK NA HEMOROIDY

BOTOX efekt • Okamžitá úľava • Podpora hojenia

Na vnútorné a vonkajšie hemoroidy, bolestivé análne trhliny a praskliny v oblasti konečníka.

Vhodný aj pri podráždení a nepríjemných pocitoch vrátane zaparenia, suchosti alebo atrofie sliznice a poškodenia pokožky pri častej stolici alebo po lekárskech zákrokoch.

2+1*

* Pri kúpe 2 ks HEMORRELAX (krém alebo čapíky) získate rektálny sprej ako darček za 0,01 €.

Akcia platí od 1.3. do 31.5. 2026 alebo do vypredania zásob.

TOTO JE PRE VAŠE ZDRAVIE

TOTO VITAMÍN D3 2000 I.U. 60 želatínových kapsúl

- malé želatínové kapsuly
- tekutá olejová forma pre lepšie vstrebávanie
- vitamín D3 prispieva k správne fungovaniu imunitného systému a k udržiavaniu zdravých kostí a zubov

Vitamín D v praxi: **prečo na ňom záleží** **a ako ho rozumne dopĺňať**

Vitamín D patrí medzi kľúčové látky potrebné pre zdravé fungovanie organizmu. Hoci ho verejnosť často spája najmä s kosťami, jeho účinky presahujú kostné tkanivo a zasahujú do viacerých regulačných mechanizmov v tele. V našich zemepisných šírkach je nedostatok vitamínu D pomerne častý, a práve preto je dôležité vedieť, kedy má zmysel vyšetrenie, kedy postačí preventívna suplementácia a na čo si dať pozor.

PREČO JE VITAMÍN D DÔLEŽITÝ

Hlavnou funkciou vitamínu D je regulácia kalciofosfatového metabolizmu – teda rovnováhy vápnika a fosforu v tele. Je nevyhnutný pre:

- správny vývoj a rast kostí a zubov,
- mineralizáciu kostného tkaniva,
- prevenciu rachitidy u detí a osteomalácie u dospelých.

Vitamín D má však aj charakter hormónu – viaže sa na receptory vo vnútri buniek, ktoré sa nachádzajú v mnohých tkanivách. Preto sa podieľa aj na ďalších procesoch, napríklad:

- regulácii delenia a diferenciácie buniek,
- správnom fungovaní imunitného systému,
- sekrécii inzulínu,
- regulácii krvného tlaku,
- reprodukčných funkciách.

Deficit vitamínu D sa často spája so zvýšeným rizikom viacerých civilizačných ochorení (kardiovaskulárne ochorenia, niektoré nádorové ochorenia, alergie, autoimunitné choroby, poruchy nálady a stavy so zníženou imunitou).

TVORBA VITAMÍNU D V KOŽI

Hlavným zdrojom vitamínu D je jeho tvorba v koži pôsobením UVB žiarenia – týmto spôsobom získavame približne 90 % vitamínu D. V našom podnebnom pásme sa najviac vitamínu D vytvára v letných mesiacoch (najmä jún až august). Zásoby sa potom postupne mieniajú a najnižšie hodnoty bývajú po zime.

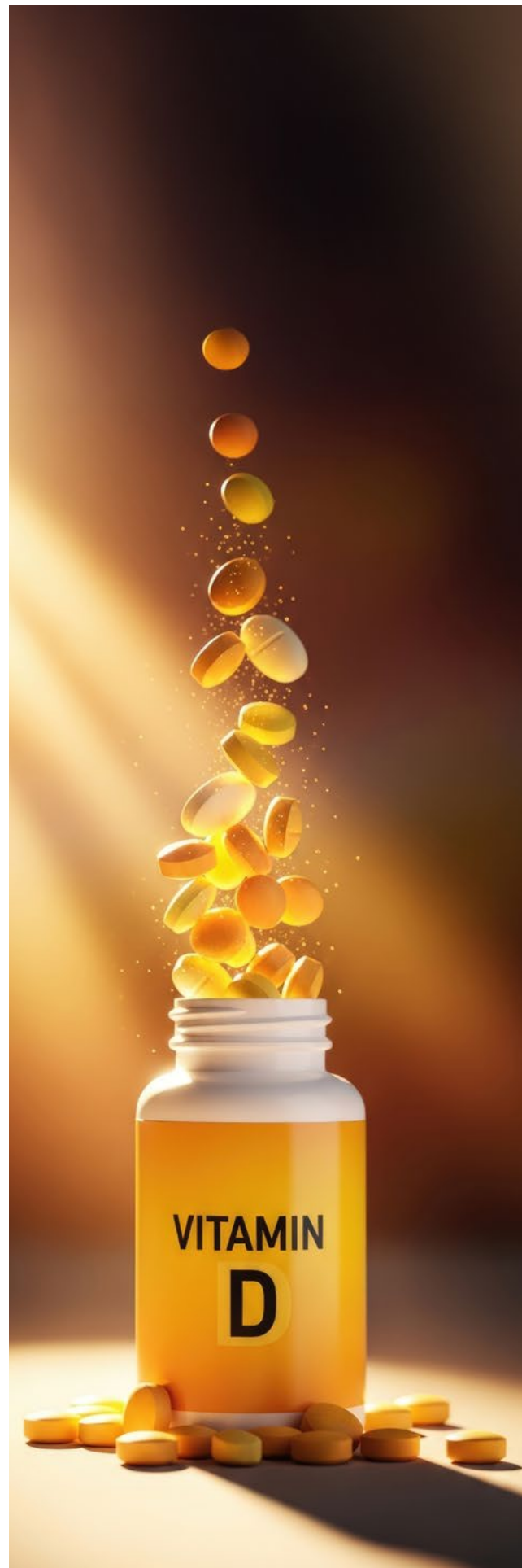
Mimo letného obdobia je tvorba vitamínu D v koži obmedzená viacerými faktormi:

- kratší čas na slnku (viac sa zdržiavame v interiéri),
- teplejšie oblečenie, menšia plocha odkrytej kože,
- odlišný uhol dopadu slnečných lúčov,
- oblačnosť a znečistenie ovzdušia, ktoré znižujú prienik UVB.

Ani leto automaticky nezaručí optimálnu hladinu: veľa času trávim v práci, v škole, chránime sa oblečením a SPF prípravkami. Na tvorbu vitamínu D je vhodné pravidelné krátke slnenie v malých dávkach, približne s exponovaním okolo 40 % povrchu tela – nie doháňanie slnka intenzívnym opaľovaním počas 1–2 týždňov dovolenky. To totiž zásoby vitamínu D nemusí významne zlepšiť a zároveň zvyšuje riziko spálenia kože a poškodenia pokožky.

MUDr. Ivana Knižatová, PhD.
ambulancia klinickej imunológie
a alergológie, Nitra

ZDROJE VITAMÍNU D: STRAVA A DOPLNKY

Strava tvorí približne 10 % príjmu vitamínu D a obsahuje:

- vitamín D3 (cholecalciferol) – živočíšneho pôvodu,
- vitamín D2 (ergocalciferol) – rastlinného pôvodu.

Potraviny bohatšie na vitamín D:

- morské ryby: losos, sleď, sardinky, tuniak
- olej z tresčej pečene
- morské plody: krevety, ustrice
- hovädzia pečeň, vajecný žltok
- živočíšne tuky

V praxi však často narážame na vysoký obsah tukov v potravinách živočíšneho pôvodu. Rastlinná strava je na vitamín D všeobecne chudobná, určité množstvá môžu obsahovať napr. lesné huby. V realite nemusí byť získanie dostatočného množstva z potravín jednoduché: obsah vitamínu D závisí od chovu a krmiva, do hry vstupuje cena rýb a morských plodov a aj otázky bezpečnosti (napr. kontaminácia ťažkými kovmi). Preto sa v praxi často opierame o fortifikované potraviny (niektoré mliečne výrobky, nápoje, cereálie, rastlinné tuky), ktoré môžu príjem zvýšiť.

VITAMÍN D2 VS. D3 A AKO ZLEPŠIŤ VSTREBÁVANIE

Pod názvom vitamín D sa skrýva viac foriem. D2 aj D3 sú prohormóny (biologicky neaktívne) – v tele sa metabolizujú v pečeni na kalcidiol a následne v obličkách na kalcitriol (aktívna forma).

Keďže ide o vitamín rozpustný v tukoch, je vhodné ho užívať s jedlom obsahujúcim tuk, čo podporí tvorbu žlčových kyselín potrebných na vstrebávanie. Mnohé prípravky (kvapky/kapsuly) už tukovú zložku obsahujú.

MÁ ZMYSEL DOPLŇAŤ VITAMÍN D AKO DOPLNOK VÝŽIVY?

Vzhľadom na častý výskyt hypovitaminózy, obmedzenú tvorbu v koži a získavanie vitamínu D zo stravy, je pre veľkú časť populácie rozumné uvažovať o preventívnej suplementácii.

Bežná preventívna dávka pre dospelých sa často pohybuje v rozmedzí 1 000 – 2 000 IU denne (najmä vo forme D3). U niektorých skupín sa zvažuje aj celoročné užívanie, napríklad:

- ženy plánujúce tehotenstvo a tehotné,
- osoby vo vyššom veku (napr. nad 65 rokov),
- ľudia s minimálnou expozíciou slnku alebo s vyšším rizikom deficitu.

Dojčatá – preventívne dávkovanie býva individuálne podľa odporúčaní pediatra; v praxi sa často používa 500 – 1 000 IU denne. Liečebné dávky pri preukázanom deficite sú vyššie (napr. 6 000 – 10 000 IU denne počas niekoľkých týždňov). Patria do rúk lekára, vyžadujú laboratórnu kontrolu a individuálne nastavenie. Osobitná situácia nastáva pri niektorých ochoreniach (napr. pečene, obličiek, vybrané genetické poruchy),

”

KEĎŽE IDE O VITAMÍN ROZPUSTNÝ V TUKOCH, JE VHDNÉ HO UŽÍVAŤ S JEDLOM OBSAHUJÚCIM TUK, ČO PODPORÍ TVORBU ŽLČOVÝCH KYSELÍN POTREBNÝCH NA VSTREBÁVANIE. MNOHÉ PRÍPRAVKY (KVAPKY/ KAPSULY) UŽ TUKOVÚ ZLOŽKU OBSAHUJÚ.

keď organizmus nedokáže vitamín D správne aktivovať – vtedy môže byť potrebná aktívna forma (kalcitriol) na predpis.

AKO SA PREJAVUJE NEDOSTATOK VITAMÍNU D

Chronický nedostatok vitamínu D má pozvoľný a často nenápadný priebeh, preto zostáva u mnohých pacientov dlhodobo nerozpoznaný. Klinické prejavy sú spravidla nešpecifické a môžu imitovať iné ochorenia alebo sa pripisujú únave, stresu či vyššiemu veku. Závažnosť príznakov závisí od hĺbky a dĺžky trvania deficitu, veku pacienta a prítomnosti pridružených ochorení.

Najčastejšie sa deficit vitamínu D prejavuje na pohybovom aparáte. Typická je svalová slabosť, bolesti svalov a kostí, svalové kŕče alebo záškľby. U seniorov vedie znížená svalová sila a porucha rovnováhy k častejším pádom a zvýšenému riziku zlomenín. Dlhodobý nedostatok narúša mineralizáciu kostného tkaniva – u dospelých sa rozvíja osteomalácia a urýchľuje sa vznik osteoporózy, u detí môže viesť k rachitíde s deformitami kostry.

Časté sú aj celkové a neuropsychické ťažkosti. Pacienti udávajú pretrvávajúcu únavu, zníženú fyzickú aj psychickú výkonnosť, bolesti hlavy, poruchy koncentrácie a pamäti. Nezriedka sa vyskytujú aj zmeny nálady, depresívne ladenie alebo podráždenosť, ktoré môžu znižovať kvalitu života.

Vitamín D zohráva významnú úlohu aj v regulácii imunitného systému. Jeho chronický nedostatok sa môže prejaviť zvýšenou náchylnosťou na infekcie, najmä infekcie dýchacích ciest, častejšími recidívami a pomalším priebehom rekonvalescencie. Súčasne môže nepriaznivo ovplyvňovať priebeh alergických a autoimunitných ochorení.

Z metabolického hľadiska vedie deficit vitamínu D k poklesu hladiny vápnika v krvi (hypokalciémii), čo sekundárne stimuluje činnosť prištítnych teliesok a rozvoj sekundárneho hyperparatyreoidizmu. Tento mechanizmus ďalej urýchľuje odbúravanie kostnej hmoty. Opisované sú aj súvislosti s poruchami glukózového metabolizmu a inzulínovou rezistenciou. U detí a dospievajúcich sa chronický nedostatok vitamínu D môže prejavovať spomaleným rastom, oneskoreným vývojom kostry a poruchami držania tela. U dospelých bývajú prvé príznaky menej nápadné, a preto je deficit často diagnostikovaný až pri cielej laboratórnej kontrole.

KTO JE NAJVIAC OHROZENÝ DEFICITOM

Rizikovou skupinou sú najmä:

- dojčatá (materské mlieko je na vitamín D chudobné, minimálna tvorba v koži, vysoká potreba pri raste),
- seniori,
- osoby žijúce v zariadeniach sociálnych služieb, dlhodobo hospitalizovaní,
- tmavšie fototypy,
- tehotné ženy,
- pacienti s poruchou vstrebávania (celiakia, Crohnova choroba, pankreatická insuficiencia),
- pacienti s ochoreniami pečene alebo obličiek,
- užívatelia liekov zvyšujúcich odbúravanie vitamínu D (napr. antiepileptiká, antituberkulotiká, glukokortikoidy),
- osoby s diétami a obmedzeniami (vegetariáni, potravinové alergie).

ČO OVPLYVŇUJE TVORBU VITAMÍNU D V KOŽI

Syntéza vitamínu D závisí od:

- ročného obdobia a zemepisnej šírky,
- dĺžky expozície a vlnovej dĺžky UVB (optimálne približne 290 – 320 nm),
- oblečenia a použitia SPF,
- veku (so starnutím schopnosť tvorby klesá),
- pigmentácie kože,
- oblačnosti a znečistenia ovzdušia.

Okrem slnka a stravy ju ovplyvňujú aj ochorenia čreva, pečene, obličiek a genetické faktory (známe sú stovky génov súvisiacich so syntézou a metabolizmom vitamínu D).

ZÁVER:

Chronický nedostatok vitamínu D je častý, no podceňovaný stav. Keďže jeho príznaky sú nešpecifické a rozvíjajú sa postupne, na deficit treba aktívne myslieť najmä u rizikových skupín. Včasná diagnostika a primeraná suplementácia môžu významne prispieť k prevencii porúch pohybového aparátu, imunity a celkovej kvality života.

Lokálna liečba bolesti pohybového aparátu v rukách lekára a lekárnika

Podľa dostupných štatistík patrí bolesť pohybového aparátu medzi najčastejšie dôvody návštevy ambulancií praktických lekárov, ale aj ambulancií špecialistov. Zároveň ide o jednu z najčastejších ťažkostí, s ktorými pacienti vyhľadávajú odbornú radu v lekárni. Napriek tomu, že tieto stavy len zriedkavo priamo ohrozujú život, majú významný dopad na kvalitu života, pracovnú schopnosť a celkovú funkčnosť pacienta.

Správny manažment bolesti pohybového aparátu si preto vyžaduje individuálny prístup, znalosť mechanizmov vzniku bolesti a racionálnu voľbu liečby – vrátane lokálnej terapie, ktorá má v mnohých prípadoch nezastupiteľné miesto. Viac k tejto téme hovorí odborník na bolesť doc. Martuliak.

● Pán docent, ako vnímate bolesť pohybového aparátu z pohľadu každodennej klinickej praxe?

Bolesť pohybového aparátu je bezpochyby jedným z najčastejších klinických problémov, s ktorými sa stretávame naprieč odborními – od všeobecných lekárov až po špecialistov. Netýka sa len staršej populácie, ale aj pacientov v produktívnom veku. Epidemiologické údaje ukazujú, že ochorenia pohybového aparátu postihujú takmer polovicu populácie a významná časť pacientov trpí dlhodobými alebo opakujúcimi sa ťažkosťami.

Z klinického hľadiska je dôležité uvedomiť si, že hoci tieto stavy len zriedkavo priamo ohrozujú život, majú zásadný dopad na kvalitu života, pracovnú schopnosť a celkovú funkčnosť pacienta. Práve preto je ich správny a bezpečný manažment taký dôležitý.

● V čom je bolesť pohybového aparátu špecifická z hľadiska liečby?

Bolesť pohybového aparátu nie je homogénna. V praxi rozlišujeme akútnu bolesť, ktorá má ochranný význam a často súvisí s preťažením alebo poranením mäkkých tkanív, a chronickú bolesť, ktorá túto funkciu stráca a sama sa stáva ochorením. Práve chronická bolesť je zodpovedná za najväčšiu zdravotnú aj socioekonomickú záťaž.

Zároveň platí, že väčšina týchto bolestí má lokalizovaný charakter – typicky ide o bolesť chrbta, ramena, kolena, svalov alebo šliach. To je veľmi dôležitý moment pri rozhodovaní o vhodnej liečebnej stratégii.

● Ktoré formy bolesti pohybového aparátu sú v ambulanciách najčastejšie?

Jednoznačne dominuje bolesť driekovej chrbtice, tzv. low back pain. Ide o najčastejšiu diagnózu v rámci ochorení pohybového aparátu u dospelých a zároveň o jednu z hlavných príčin rokov prežitých s invaliditou. Veľmi častá je aj bolesť oblasti šije a ramena, ktorá má tendenciu k recidívam a často vedie k funkčnému obmedzeniu.

Nezriedkavé sú aj artrózy a zápalové ochorenia kĺbov, kde je bolesť hlavným symptómom, ako aj bolesti súvisiace s poruchami stavby, s preťažením, či s osteoporotickými zlomeninami. Spoločným znakom týchto stavov je, že bolesť je jasne lokalizovaná a spojená s poruchou pohyblivosti postihnutej oblasti, čo prirodzene otvára priestor pre lokálnu liečbu.

● Aké miesto má podľa vás lokálna liečba v manažmente bolesti pohybového aparátu?

Lokálna liečba má dnes v manažmente akútnej i chronickej bolesti pohybového aparátu pevné miesto a predovšetkým v akútnych klinických situáciách je z bezpečnostných dôvodov preferovaná pred systémovou liečbou. Medzinárodné odborné odporúčania uvádzajú topické nesteroidové antiflogistiká (NSA) ako liečbu prvej voľby pri osteoartróze kolena, ruky a chodidiel, ako aj pri akútnej bolesti pohybového aparátu postihujúcej mäkké tkanivá.

Okrem dobrej lokálnej účinnosti je hlavným dôvodom aj priaznivejší bezpečnostný profil. Lokálne aplikované liečivá vedú k nižšej systémovej expozícii, a tým k významnej redukcii gastrointestinálnych, kardiovaskulárnych a renálnych rizík, ktoré sú typické pre perorálne NSA. Zároveň pôsobia cielene priamo v mieste bolesti a zápalu, čo je pri ochoreniach pohybového aparátu zásadnou výhodou, keďže ide vo väčšine prípadov o jasne lokalizované postihnutie svalov, šliach alebo kĺbov. Tento aspekt je mimoriadne dôležitý najmä u starších a polymorbidných pacientov, u ktorých je bezpečnosť liečby kľúčovým faktorom pri dlhodobom manažmente bolesti.

”

KLÚČOM K ÚSPECHU V MANAŽMENTE BOLESTI POHYBOVÉHO APARÁTU JE SPRÁVNA INDIKÁCIA, RACIONÁLNY VÝBER ÚČINNEJ LÁTKY A VHODNEJ LIEKOVEJ FORMY S OHĽADOM NA TYP BOLESTI A INDIVIDUÁLNY PROFIL PACIENTA.

● Pri akých typoch bolesti pohybového aparátu je vhodné indikovať lokálnu liečbu ako prvú voľbu?

Lokálnu liečbu je vhodné indikovať ako prvú voľbu najmä pri miernej až stredne silnej, jasne lokalizovanej bolesti pohybového aparátu. Typicky ide o akútne svalové a šlachové bolesti po fyzickom preťažení, športovej aktivite alebo drobných úrazoch mäkkých tkanív. Veľmi dobré uplatnenie má aj pri bolestiach chrbta muskuloskeletálneho pôvodu, najmä pri akútnej alebo subakútnej vertebrogénnej bolesti bez závažných neurologických príznakov, kde je bolesť viazaná na svaly a mäkké tkanivá paravertebrálnej oblasti.

Lokálna liečba je rovnako vhodná pri tendinitidách a entezopatiách, kde je prítomný lokálny zápal a bolesť viazaná na konkrétnu anatomickú štruktúru, ako aj pri artróze menších a povrchovo uložených kĺbov, najmä v skorších a stredne pokročilých štádiách ochorenia.

● Kedy je pri bolesti pohybového aparátu vhodná samoliečba a kedy by mal lekárnik pacienta odoslať k lekárovi?

Úlohou lekárnika je v prvom rade rýchlo posúdiť charakter a závažnosť ťažkostí a rozlíšiť, či ide o stav vhodný na samoliečbu, alebo o situáciu, ktorá si vyžaduje lekárske vyšetrenie. Samoliečba je spravidla vhodná pri akútnej, miernej až stredne silnej bolesti pohybového aparátu, ktorá má jasnú súvislosť s preťažením, fyzickou námahou alebo drobným poranením a netrvá dlhšie ako niekoľko dní.

Naopak, lekárnik by mal pacienta referovať k lekárovi, ak bolesť pretrváva, opakuje sa alebo sa postupne zhoršuje, je silnej intenzity, má neobvyklý charakter a nie je dostatočne známy jej pôvod. Tiež ak je sprevádzaná výrazným opuchom, začervenaním, obmedzením hybnosti alebo nočnými bolesťami. Odborné vyšetrenie je nevyhnutné aj vtedy, ak sa objavia neurologické príznaky, ako sú vystrelujúca bolesť, necitlivosť alebo slabosť končatín, alebo ak ide o bolesť po úraze s podozrením na vážnejšie poškodenie.

Zvláštnu pozornosť treba venovať rizikovým skupinám pacientov, najmä starším osobám, polymorbidným pacientom a pacientom s chronickými ochoreniami, kde aj zdanlivo banálne ťažkosti môžu signalizovať závažnejší problém. Správne rozhodnutie lekárnika, kedy odporučiť samoliečbu a kedy pacienta odoslať

doc. MUDr. Igor Martuliak, PhD.

prednosta Algeziologickej kliniky SZU FNsP F.D.Roosevelta Banská Bystrica
predseda Vedeckej rady FNsP F.D.Roosevelta Banská Bystrica
hlavný odborník MZ SR pre odbor Algeziológia
garant odboru Algeziológia na LF SZU a UZS na FZ SZU
podpredseda výboru Slovenskej spoločnosti pre štúdium a liečbu bolesti, SLS

k lekárovi, je kľúčové pre bezpečný a efektívny manažment bolesti pohybového aparátu.

● Poradíte, ako sa zorientovať v širokej ponuke lokálnych prípravkov?

Dôležité je uvedomiť si, že lokálne prípravky nemožno vnímať len ako krémy proti bolesti s nejasným účinkom. Predstavujú dôležitú a plnohodnotnú súčasť manažmentu bolesti pohybového aparátu, najmä pri lokalizovaných ťažkostiach. Pri orientácii v širokej ponuke topických foriem NSA by mal lekárnik vychádzať

z typu bolesti, jej lokalizácie, intenzity a trvania, ako aj z celkového stavu pacienta.

Akémkoľvek poškodenie všetkých druhov tkanív pohybového aparátu je spojené so zápalom, ktorý je charakterizovaný najmä akútnou bolesťou, opuchom a narušením funkcie. Z toho dôvodu sú ideálnym liekom práve nesteroidové antiflogistiká, ktoré pôsobia na všetky atribúty zápalu. Dôležité je, že pri topickej aplikácii NSA na poranené miesto sa vyhneme ich negatívnym systémovým účinkom na pacienta.

Pri výbere topickej formy NSA je významná aj galenická forma, ktorá ovplyvňuje rýchlosť nástupu účinku, penetráciu do tkanív a komfort aplikácie. Pre lepšiu orientáciu v širokej ponuke lokálnych prípravkov je vhodné vychádzať z ich rozdelenia do jednotlivých skupín podľa mechanizmu účinku a klinickej indikácie. Topické aplikačné formy NSA predstavujú základ lokálnej liečby bolesti pohybového aparátu. Patria sem prípravky obsahujúce účinné látky ako diklofenak, ibuprofén, ketoprofén, naproxén, piroxicam, indometacín a salicyláty. Sú určené najmä pri zápalovej bolesti spojenej s osteoartrózou, pri bolestiach chrbta muskuloskeletálneho pôvodu a pri akútnych poraneniach mäkkých tkanív. Táto skupina má najviac klinických dôkazov o účinnosti a zároveň priaznivý bezpečnostný profil pri lokálnej aplikácii.

Ďalšou skupinou sú lokálne analgetiká bez protizápalového účinku, ktoré pôsobia predovšetkým na tlmenie bolesti redukciami vzniku a transmisie bolestivého signálu bez zásahu do zápalovej kaskády. Typickými účinnými látkami sú lidokaín alebo benzokaín. Vhodné sú najmä pri akútnej bolesti miernej a strednej silnej

intenzity postihnutých tkanív do hĺbky niekoľkých centimetrov od kožného krytu, prípadne ako doplnok komplexnej liečby pri chronických algických stavoch. Samostatnú skupinu tvoria aj rubefaciálne a senzory aktivné látky (tzv. counter-irritants), medzi ktoré patria napríklad kapsaicín, mentol, gáfor alebo nikotínáty. Vyvolávajú pocit tepla alebo chladu a tlmia vznik impulzov bolesti na membránach buniek postihnutých tkanív. Uplatňujú sa najmä pri chronických svalových bolestiach a svalovej stuhnutosti, menej však pri akútnom zápale.

V neposlednom rade sú k dispozícii aj podporné a adjuvantné lokálne prípravky, ktoré nemajú primárny analgetický účinok, ale môžu podporiť terapiu. Obsahujú napríklad heparinoidy, escín, dimetylsulfoxid (DMSO) alebo rastlinné extrakty a uplatňujú sa najmä pri znížení opuchu, podpore prekrvenia a regenerácie mäkkých tkanív.

Osobitnú a dôležitú skupinu predstavujú kombinované lokálne prípravky, ktoré spájajú viacero mechanizmov účinku – najčastejšie kombináciu nesteroidného antiflogistika s lokálnymi anestetikami, podpornými látkami alebo rubefaciálnymi zložkami. Umožňujú multimodálny prístup k liečbe, pričom poskytujú rýchlu úľavu od bolesti a súčasne pôsobia protizápalovo. Tieto prípravky sú vhodné najmä pri komplexnejších muskuloskeletálnych ťažkostiach, ako sú akútne a subakútne vertebrogénne algické syndrómy (bolesť chrbta a krčnej chrbtice) s paravertebrálnym svalovým spazmom, tendinitidy a entezopatie (napr. v oblasti ramena alebo lakťa), poúrazové stavy mäkkých tkanív s pretrvávajúcim zápalom a reflexným svalovým napätím, ako aj pri osteoartróze v aktívnej fáze, kde sa kombinuje bolesť, zápal a sekundárna svalová stuhnutosť.

● Čo by ste zdôraznili na záver?

Lokálna liečba predstavuje plnohodnotnú a odbornými odporúčaniami podloženú súčasť manažmentu bolesti pohybového aparátu. Nie je určená len ako doplnok, ale v mnohých klinických situáciách predstavuje liečbu prvej voľby vďaka svojej účinnosti, cieleniu priamo do miesta bolesti a priaznivému bezpečnostnému profilu.

Kľúčom k úspechu v manažmente bolesti pohybového aparátu je správna indikácia, racionálny výber účinnej látky a vhodnej liekovej formy s ohľadom na typ bolesti a individuálny profil pacienta. Rovnako dôležitá je edukácia pacienta a úzka spolupráca medzi lekárom a lekárnikom, najmä pri rozhodovaní, kedy je vhodná samoliečba a kedy je už potrebné lekárske vyšetrenie. Správne zvolená topická terapia umožňuje účinnú kontrolu bolesti pri zachovaní vysokého bezpečnostného profilu a prispieva k zlepšeniu kvality života pacientov – čo je našim spoločným cieľom.

ALGESAL

DERMÁLNY KRÉM

dietylamíniumsalicylát, myrtekaín

Keď bolesť vyžaduje odborné riešenie

Jedinečná kombinácia dvoch účinných látok pre rýchlu úľavu od bolesti a tlmenie zápalu v jednom kroku¹

Algesal je určený na:

- ⊕ poúrazové stavy s opuchom alebo zápalom¹
- ⊕ poranenia a preťaženiach svalov, šliach a väzov¹
- ⊕ zápaly šliach, šľachových puzdier a neuralgie¹
- ⊕ reumatické bolesti svalov a kĺbov¹

pharmaselect.
natural hightech.
www.pharmaselect.sk

Informácia je určená pre odbornú verejnosť. Výdaj lieku nie je viazaný na lekársky predpis, bez úhrady zdravotnej poisťovne. Pred podaním lieku sa oboznámte s úplným znením Súhrnu charakteristických vlastností lieku (SPC), ktorá je k dispozícii na stránke Štátneho ústavu pre kontrolu liečiv www.sukl.sk alebo na adrese: Pharmaselect SK s.r.o., Galvaniho 15/A, 821 04 Bratislava. www.pharmaselect.sk. Verzia skráteného SPC je platná ku dňu vydania materiálu: 01/2026

Dátum vypracovania: január 2026. Kód: SK-ALG-2026-1

Zdroj: 1. Písomná informácia pre používateľa lieku Algesal dermálny krém, dátum aktualizácie: 05/2024

MED EXPO
NITRA
2026

Slovenský farmaceutický
veľtrh s medzinárodnou
účasťou

a XIII. Zoborské lekárnické dni

19. september 2026, Výstavisko Agrokomplex Nitra

MED-ART

Poznačte si termín do svojho kalendára už teraz!